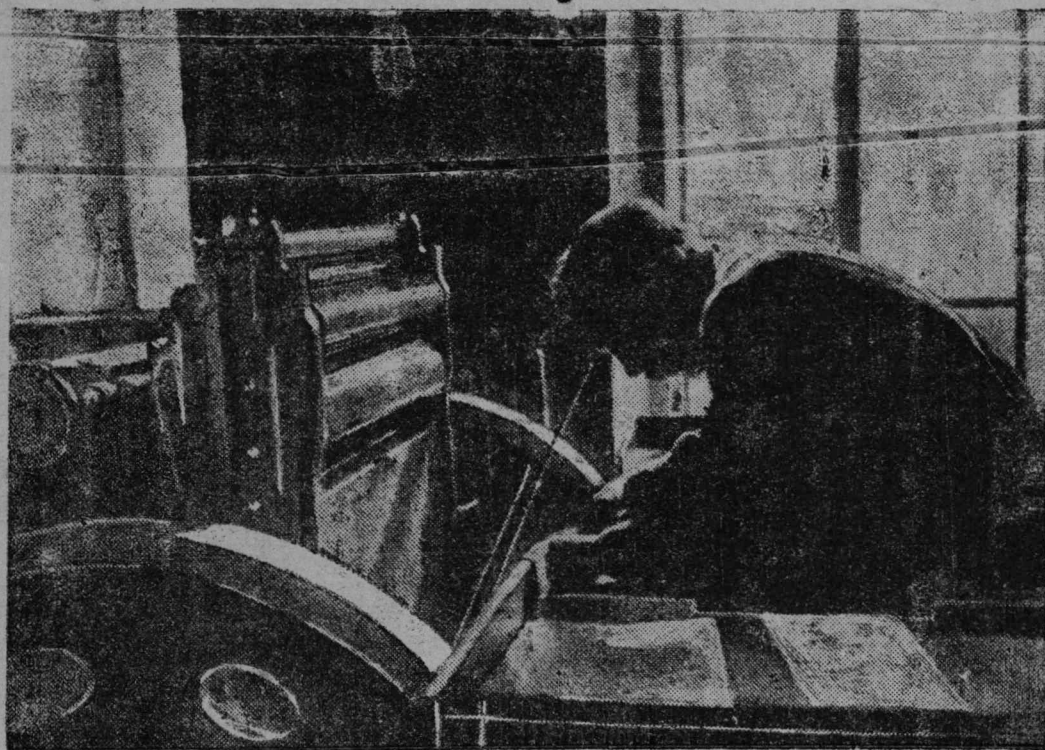

ПРОФОМ

ХУДОЖЕСТВОА ЛІТЕРАТУРА

Ж У Р Н А Л

Печатној машина дорын (џіпографіја)

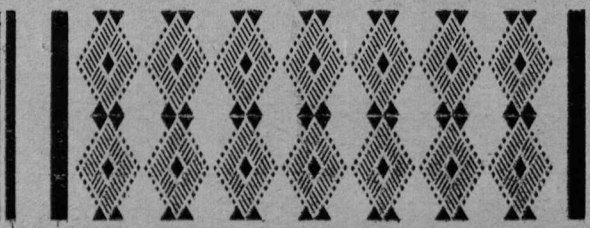
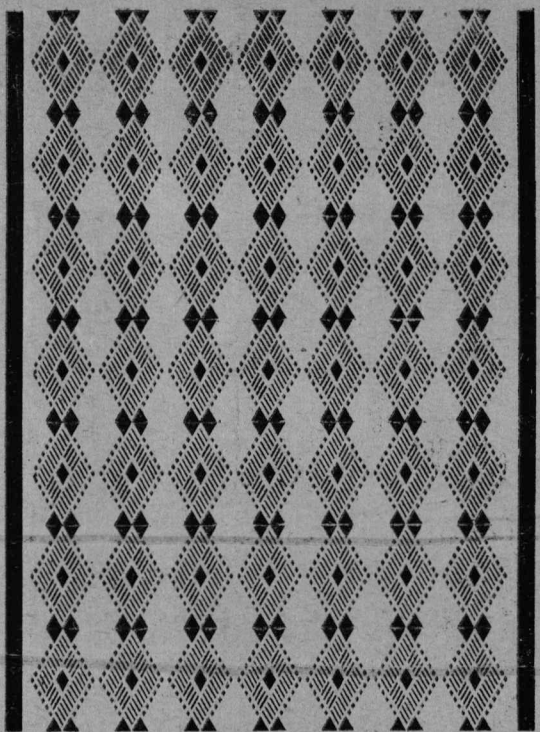

ФОТО

РЫЖКОВЛОН

НАПРЕЛ 7-8
1 9 3 0

Цінкографіјаын
вөчөны кльішө
(Фотол Рыжковлөн)

НЖ Коми
1-1

ОРДЫМ

ХЫДОЖЕСТВОА ЛИТЕРАТУРА
Ж У Р Н А П

Ставмуывса пролетарийяс, 6тувтч6й!

РЕДАКЦИЈАЛ6Н АДРЕС:

СЫКТЫВКАР, ВАДОРВЫВ У., 41
КОМІ НЫГА ЛЕЗАНН

„Ордым“ суз6дан дон:

Гражданалы: во кижл6—3 ш. 60 ур, 6 т6-
лыг кижл6—1.80 ур., т6лыг кижл6—30 ур.

Учреждени6яслы да организацијаслы:
во кижл6—7 ш. 20 ур, 6 т6лыг кижл6;
3 ш. 60 ур, т6лыг кижл6—60 ур.

ЛЕЗ6 ВКП(6) ОБКОМЛ6Н КУЛЬПРОП
ДА КАПП.

ПЕТ6 БЫД Т6ЛЫГЫН КЫКЫГ.

7-8 №

АПРЕЛЬ 1930-6д ВО

7-8 №

ЈУРИДАЛЫГ:

Г.П.Б-ка обяз. эка.
Лнгр. 1930 г.
Акт № 25804

Т. Бабич—КРЕСТАНАЛОН ШУД. Серпасалис В. Поляков	3
Иван Лучев—КОЛХОЗНИКЈАСЛ6Н СЫЛАНКЫВ	12
Лич—ВЕЛ6ДЧЫНЫ МУНИГ6Н	12
Митрук Јак—ВЫЛ ОЛОМ	13
Сандрик Јогор— **	—
В. П.—МУН КОЛХОЗО. Серпасјас Арнолд Генл6н	14
В. П.—Л6СОДЧЫ КОЗНЫ	17
Н. Филиппов—21 МИЛЛОН	20
Выл Паш—ЗУМЫДА ТУВТЧАЛОМ КЫЛО	23
Митрук Јак—КЫР ЈЫЛЫН	24

А. Безыменскиј—ВОЈЕВОЈ ЧУКСА- ГОМ	—
А. Жаров—БЛУХЕР АРМИЈАЛ6Н СЫЛАНКЫВ	26
Митрук Јак—НЕРП	27
Лич—СИКТА СЕРПАСЈАС	30
д. Португалов—КЫК МУЧЕНИК	32
Лич—КЫЗИ МЫШИ-ЛОИ ПАРТИЗА- Н6Н	34
Изјур Иван—КЫЗИ АРТМО ОРДЫМ.	37

КРИТИКА:

І. Оботуров—НАЦИОНАЛ-ШОВИ- НИЗМ КОМИ ЛИТЕРАТУРАБЫН	41
---	----

Челадылыдыдантор:

далневосточникјасл6н сыланкывјас	
Ф. Бедној—В6ЛИ Н6ЛТНЫ, Н6ЛТ- НЫ КОСЛОМ	25
Выл Паш—ТРАКТОР В6РЫН	46
Васил Јогор—В6РЫН	47

Став комі гіжыясны, „Ордым“ журнал льд- дыясны да літэратура кружокясны!

Ыжыд мог сулалё пролетаріат літэратура возын—отсасны сотсіалізм стріітомлы, петкөдлыны выль олём вөчыс классыс образсө, велөдны ас пырыс уна мільона ужалыс војтырөс выль олём вөчны, коасны мелкобуржуазнөј сама літэратуракөд комі художествоа літэратуралөн могјасыс зік-жө тащөмөс.

Та понда літэратура јөз пөвсө разөдөм—ыжыд да колана уж. Художествоа літэратура пыр мі вермам матыстны ужалыс војтырөс культуралаң, кыскыны сіјөс сотсіалізм течан ужө.

„Ордым“ журнал—комі художествоа літэратура журнал. Гіжөбны сені вістјас, кывбурјас, очеркјас выль олём стріітом јылыс быд комі гіжысые (щөщ комі-Пермјакјасые). Гіжө крітіка художествоа гіжөдјас выль, щөщ төдмөдө пролетаріат нога роч літэратурадн.

„Ордым“ сетө челады літэратура.

„Ордым“ отсалө гіжны боестејасны бурмөдны асеыныс гіжансамнысө.

„Ордым“ сетө бур отсөг лыддысан керкајасны, клубјасны нуөдны јүгдөдчан уж, школајасны, челады літэратура, быд ужалыс мортлы кокні міча лыддантор.

1930-өд воын „Ордым“ журнал петө быд төлысын кыкыс, јона серпасалөма, лөчө фотоенімоқјас овмөс кыпөдөм јылыс, вөр дорын ужалөм јылыс, культура паскалөм јылыс.

Ем худкорјаслөн да јумор лістбокјас.

Өнөз-на „Ордым“ журналлөн тіражыс улын.

3000-өз „Ордым“-лыс тіражсө воөдны—тащөм міјан мог.

Мі чукөстсам став комі гіжысјас дінөз, „Ордым“ сузөдысјас дінөз отсасны јөз пөвсө паскөдны „Ордым“ журнал.

НУӨДАМ ТАЈӨ УЖСӨ ОРАЛЫСӨМӨН, ВОӨДАМ АСЛАНЫМ ЖУРНАЛЛЫГ ТІРАЖСӨ КУЈИМ СУРСӨЗ.

Боетөј пошта вылыс подпіснөј лист „Ордым“ журнал выльө да чукөртөј јөз пөвсые подпісчкјасөс.

Коді меуна разөдас „Ордым“ журнал?

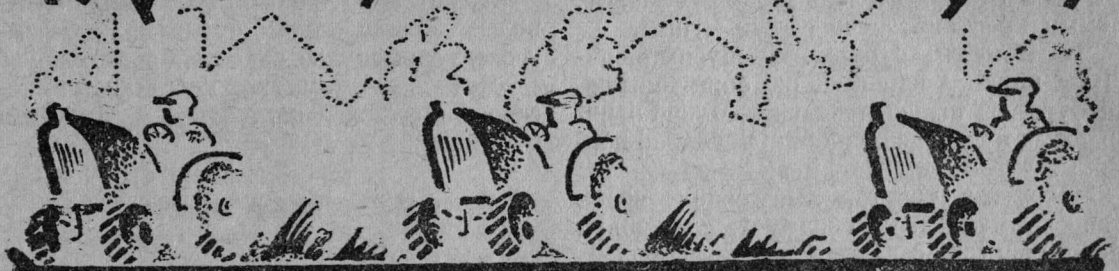
ГІЖӨЈ СЫ ЈЫЛЫГ „Ордым“ ЖУРНАЛӨ.

„Ордым“ сузөдан дон:

	Төлыс кезлө	6 төлыс кезлө	Во кезлө
Учреждөннөјасны да оргаңзатсїајасны .	— 60 ур	3 ш. да 60 ур	7 шәјт да 20 ур
Гражданагы	— 30 ур	1 ш. да 80 ур	3 „ да 60 ур

„Ордым“ журналлөн редактсїа.

КРЕСТАН ЛӨН ШУС

1930

(Манульскöй ыма Белашковскöй с.-х. коммуна, Бердичевскöй округын) *).

Чистöй докодыс коммуналөн 8ти гектар мұы:

1925	воын	12	шайт
1926	”	16	ш. 52 ур
1927	”	24	ш. 08 ур
1928	”	33	ш. 13 ур

Коммунаын сиз-жө мунö опытјас петкөдлан уж. Кутöны јитөд опытној стант-сјјакөд.

Скөт виқөм

Кор коммунаө локтас бокіса морт, сјјөс медвоз нуöны скөт виқанинө. — Тајö ми бөстим тащөм виқ, мед гөет-лөн настројењыбис кыптис. Мыјөн виқөд-лас мијан Васка (уж) былö да Милочка (неметскöј мөс) былö—пыр-і мијан лөб.

Гөетјасөс новлөдлө пыр Аңғып.

Медвоз Аңғып вайөдас гөетөс Васка оланінө. Вөстө өзөссө нөжјөнїк, нїмкода, бығғө оз ужөс көсјы петкөдлыны, а „жар-нөйтсаөс“. Кодыр гөет возын тыдовтјас етата, збој, мїча воронөј Васка, Аңғып нїмкода виқөдө гөет былö, бығғө јуалө:

— Адзылн?.. Кушөм? Виқөд, мыјкө-кө гөгөрвоан таы.

да гораа содтө:—Тајö мијан Васка. Сїктыс став көбылајасыс радејтöны сјјөс, сөмын најö оз сулавны тајөс: көт-і ле-лам на динө-да, бығ лөб—быдөн лөктöны.

Сөсса Аңғып нуө гөетөс мөсјас виқан-инө. Сені помас сулалө Милочка—медвоз „барыңыс“ став подаас. Милочка вонас јөвсө сөтө—3.840 литр (320 ведра).

Коммуна шөщ виқө порејасөс. Ем 16 гы-рыс поре, 4 вайыс поре, арөсөңија 25 поре, 30 поре пї да 2 коқтөм поре.

Скөтлөн оланїныс шоныд, кос, југыд, ем верданїјас, һайт да ва петкөдан жө-лөбјас.

Сен-жө ем скөтлы еојан пуанин, кык пөртјөн пуöны. Стенас öпалöны вердан нормајас, код еертї жығныкөн заведүјтыс сөтө еојанө.

Скөтыс ескө коммуналөн абу зев уна, сөмын скөт виқан овмөссө пунктөма бура. Вузавны ескө-і нїнөм оз вузавны-да (поре пїјан кыңзї, кодјасөс крестана мырдды-сөмөн нөбөны), сөмын налөн быдторјыс ем—јөв-выјыд, гөсыд. јайыд.

Чистöй докөдыс коммуналөн 1928 воын скөт виқөмыс вөлі—3.116 шайт.

1929 воын коммуна вујис племеннөј скөт виқөм былö: бөстїсны бур пөрдөаа (неметскöј) 20 мөс.

Отсөг сөтан предпрїјатөдјас

Куңечасө да столарнөј мастерскөј-сө вөчїсны коммунасө котыртан медвозја војаснас. Мелнычасө вөчїсны сөрөнжык.

Куңечачыс да столарнөјыс ескө абу ыжыдөс-да, сөмын коммуналы вермөны ужавнысө. Мастерјас асланыс: куңеч Аркїп, коммунаын медпөрыс шлен, 70 арөс саяс-нїн; столарјасын том јөз—велөдчїс-ны коммунаас-нїн. Бөрја кык вонас ма-терскөјјас ыждїсны, медса-нїн сөсањ, кор коммунаыс кутїс ужавны бөкө. Заводїт-чїс сїјө ічөдтөреан.

Локтас кодкө сїктыс да шөктас теле-гасө зоңтыны; мөд—вөв дорны; сїз нөж-јөнїк коммунаса куңечачө кутїс волыны

*) Заводїтчөмсө виқөд 6-өд №-ыс.

еікт жыңыс. Коммуна кутіс боставны кузъецай ужалан көлүј. Колян төвнас вөчісны да вузалісны 6 выль телега. Сіктын ем-жө ескө өті мортлөн кузъецаыс, сөмын крестана сетчө озжык мунны.

— Коммунаад буржык,—шубны,—жонжыка вөчас Аркіп дед, дај сорнытөны сени бура, оз нырө лептавыны. Мукөд дырји дыржык пукавас, вјчөдан-да өбөднад вердөпы.

Округын трактор лыд сөдөм вөсна таво коммуна лөсөдө вјчму ужалан көлүј, вееіг тракторјас зоньтан мастерскөј. Нөбісны заграничнөј токарнөј станок да мукөд көлүј, корісны сама мастерјасөс да тајө гөран-көчан кампаңнө дырји округ жыңыслы кутісны зоньтавыны вјчму бердын ужалан машинајасөс да көлүјсө.

Медса-нын отсалөны коммуналы мельничаяс. „Быдлун ерјны тырмөм вылө ізам“—шубны коммунарјас.

Вөзжыксө мельничон дөлаыс муніс лөка, лөі вермасны частныккөд Мыјөн частныкыд кывліс, мыј коммуна вөчөма мельнича, пыр-жө чінтіс ізөдөмеыс донсө 12 ур вылө центъерыс. Коммунарјас гөгөрвоісны частныкыс мурдөрлунсө, бостісны да нөшта өті ур вылө чінтісны. Медвөзца вонас мельнича, убытка кынці, вөлі нінөм оз сет—сы пыдді өні муртса вермөны ізнысө: став маті еіктса крестанаыс кутісны ізөдчыны на ордын, а частныкөс гөльмөдісны.

Локтасын ортча еіктјасыс крестана, мукөдыс колтчасны кымынкө суткі кежлө, төвөа рытјасын мельничаыс нөрө клуббө: коммунарјас вөјоны газетјас да дыр сорнытөны гөстјаскөд.

Ільчлыс лампочка өзтісны

Октябрса револүтсіјалы 10 во тырпг кежлө коммуна мөвпыштіс лөсөдны электрічество. Сүзөдісны важ дінамо машина, зоньтісны сіјөс, нөбісны лампочкајас, кабел. Лөсөдісны дінамосө мельнича бердө да Октябрса празник паныда јара јүгдісны коммунаын, еіктса школаын, лыддысан керкаын да еіктсөветын өшіңјасыс.

Ферт, вөзжыксө электрічествод коммуналы дона вөлі сувтө, сөмын сіјө сы вөсна, крестанаыс ез-на пыртны аслыныс сіјөс-да.

— Заводітчөмыд пыр убытка вөјө,—шубны коммунарјас.—Мі јонасө огө-і вөтлысөј докод бөрсөыд.

Адјас кор крестанынд электрічествоыс карасөін дөреыд бурлунсө, секи-і выгөдаыс унжык лөб.

Вөзө вылө коммуна көсјө электрічествосө додөавны плугјө, көчан да вартан машинајасө.

Му пыщкыс сурсјас

Бөрја вөјаснас коммуналөн овмөсыс өдјө кутіс кыптыны. Кыштө сылөн і докодыс: 1923 воын докодыс ез вөв, 1924 воын докодыс вөлі 1.812 шәјт, 1925 воын—4.689 шәјт, 1926 в.—6.483 ш., 1927 воын—7.540 ш., 1928 в.—12.640 ш. Сурсјасөн коммуна кутіс лыддыны дохөдсө.

— Отчот дырјиыд предөдательыд кор кутас лыддыны коммуналыс прібыльсө сурсјасөн,—віеталө Антп,—вееіг ескынытө он вермы: кытыс сіјө сурсјасыс лөоны. Ужавнысө, тыдалө, кузам.

Збылыс коммуналөн овмөсыс, кодлөн өні ем-нын основнөј капіталыс 59.370 шәјт, быдміс аспыщөыс—сіјөс коммунарјас перјісны му пыщөыс.

Ез вөшөрө овмөс кышөдан ужыс коммуна бост нөл преміја округувса да рајонувса выставка вылын да ошкан ліст колхозјас ставсојузса конкурс вылын.

Медса-нын өдјө кыптісны коммуналөн јүктөм капіталјасыс.

— Тајө мјан өтувја мешөк,—шубны коммунарјас. 1927 воын нінөм ез вөв, а өні ем 32.227 шәјт дон. Тајө мјан өтувја—некод оз јук. Јүктөм капітал сетө гарантіја јәј бунтјасыс да мукөд сецөмторјасыс.

Кызі котыртөма ужыс

Рыт. Коммунаын ставыс ловчө. Локталөны му вывөаы. Локталөны ставөн: јөз, мөсјас, вөвјас. Сөмын оз-на шојтчы коммунар: нывбабајас мөсјас лытөны, порејасөс вердөны, том јөз бергалөны вундан машинајас гөгөр—вингытөны, лөсөдөны; томжыкјас вөвјас лөзалөны, еіјөс көлүј зоньтөны. Ставыс тајө вөчөс сы вөсна, мед аскі јүгдіг кежлас ставыс

вөлі дае, мед нинөм вөлі оз кут коммунаръясос уж вылө кадын петөмые.

Федыр мыст ставөн чукөртчөны сто-лөвөжө. Том јөз горөдөны сывны. Комсомолец Игнашка „зизгө“ пианына вылын; гырыејас шмоңитөны, сорнитөны талунја ужалөм јылые. Со, пырө Секлетина, сыкөд кык ныв: лөөбдлөны төрелкајас, нанјас—завөдитөны ужнајтны. Ужнајтөны гажаа, сорнөн, шмоңитөмөн.

Ужін бөрын—кантораө. Сені оңөсас өшалө нарад аскіса уж вылө. Быдөн рытсаңыс төдөны, мыј да көні сјјө кутас ужавны. Ужјас вылө индалөны овмөсын быд јукөд вылө индөм старшөјјас. Уж вылө быд муныслы сетөны нарад.

Рытнас уж вылые локтөм бөрын старшөј-өн кырымалөм нарад сетчө контораө, көні быдөңлы гјжөны ужалөм лунсө.

Коммунаын ужјасөн векөд-лыны овмөсын торја јукөдјасө индөсөны завөдүтыејас, кодјас нүөны ответственностас-ланыс јукөдүөс-на. Јукөдјасөн завөдүтыејас пырөны советө шленјасөн да быд во выльнөв бөрјысөны.

Коммуналы јона отсалөны производственнөј совещаньөјас. Коммунаса производственнөј совещаньө составө пырөны өктыс кык крестанін. Производственнөј совещаньөјас ужө кыскөма щөц нывба-басөсө да подростөкјасөс.

Производственнөј совещаньөјас коммунаын кызкө аеныс чужисны. Со мыј сы јылые висталөны коммунаръяс:

— Олөм ез кут лоны торја шленјас норасөмые. Оңылы ужалөм лун абу гјжөмабе, мөдлы оз өөлөм вылас во советлөн шүөмыс,—а советыд-өд оз пыр вермы нүөдны асыс шүөмјасөө коммунаса собраньө пыр,—овмөсса посны сорнјасөө совет вөчө ачыс: кадыс абу быд поснө-

торјөн төдмөдны коммунаса собраньөсө. Таз, со-і локтөны вөлі тајө норасөмјасыд. Секи советыд шыөдчөмјасөө күтис вилавны норасөејас дырјыс-жө. Виөдан-да, морт дае воас. Оңи асыс, мөд асыс—адзам, ужыс буржыка муңө, советыдлы јонжыка өскөны—вистав, нинөмые ен јандыс—дај өтсөг сет ас висталөмнад. Тази-и мјјан чужис производственнөј совещаньөбыд

Кытчөз комсомолец Аркин ез вөв округын овмөс лөөдан курсјас вылын, коммунаръяс оз вөлі төдны став поснөторсө овмөс котыртөмын: асногыс ставсө вөлі вөчөны.

Медвоzza луннас-жө курејас вылые локтөм бөрын, собраньө вылын Аркин зон-лектеја лыддөс.

— Јортјас, мортлые ужсө колө донјавны. Зев вөсөнтор сјјө ужыд. Мортыс мед ужыс вөлі боөтө нөмкофлун, а ез сөмын щөөтөм серғи вөч. Коммунар мед ужалө вөлі өөлөм-ыс, мед сјјө вөлі радејтө ужсө. Шуам, Семен мјјан варган машина барабанө колтајас радејтө сујавны, а Педөр горөм течны, сјјөкө Семенөс колө барабан дө-

Воис трактор.

нас-і сувтөдны, а Педөрс—сорөм течны. Бөрөн вөчны оз туј, быдөңлөн ем куцөмкө да куцөмкө уж радејтөм. Уж вылө ыстөгөн колө пыддөі пуктыны, куцөмжык уж өөлөм вылас воө коммунарыслы. Сөсөа ужалан көлујыд мјјан оз пыр овлы тујана—сјјө оз поң. Сјјө мед вөлі быдлати зон, бур, мед коммунарыслы ез ло вөешөрө кадсө воштыны, мед сјјө вөешөрө ез муз, ез вынсө виç-ни.

Унаторјө велөдөс Аркин коммунаөс. Оңи учот вылө боөтөны ставсө: быдөңлые ужавны саммөсө, көсјөмсө, кужөмсө.

Коммуна ужалө план серғи. Ем асланыс овмөс кыпөдан вит вөса план; тајө план серғыс быд во кезлө лөөбдөны ужалан план.

докод жүклөм

Ужалом еерги уждоныс сетчө коммунаын. Быд коммунарлы быдлуи колө лоны уждымын, дерт, шойтчан дунжас кыңчи. Сыыс коммунар бостө ставсө мыр колө: сожан-жуан, шонид патера да ношта 50 шайт онас посна рөскодјас вылө.

— Вождык локжык вөли, — шуоны коммунарјас. — Көт-і пот вөли и көмкөт-паскөма, чик грөштөгид кыжкө абу-жө лөсыд. Медеа-нын том јөзыдлы вөли лок. Окота лөд том мортыдлы нывтө гөсөитөдны семечкөн, лөбө карусел вылын гулајтөдны — нөном вылө. Сералөны вөли еиктса том јөз коммунаса том јөз вылын. А өнө лөейджык лөи. 50 шайтды онад семечки вылад-і, карусел вылад-і — быдтор вылө тырмас, дерт, вижөмөн-кө кутан вижны.

Вождыкөсө коммуна вөли сетө шленјаслы дае вурөм-паскөм, сөмын сөз-жө ез во сөлөм вылас шленјаслы (өтөлы колө таји вурөм, мөдлы — мөднөгөн, кодлы колө-і сецөм еер, мукөдлы бара аслыс пөлөс еер). Мөдараең бара мукөд шленјасө сөкыд вөли велөдны вижтөмөн новлыны паскөмсө, өдјө вөли кетөны: „коммунаыдөд бара-на вылөс сетас“ — вөли мөвпалөны. Та вөсна коммуна сетис быдөнлы аслыныс бөстны паскөмсө.

Тајтө вөчөмөн коммунарјаслы буржык. Лыддыны-кө коммунарлыс вөса ужалан фондө, лөд тацөм: өтүвја сожан-жуанин сөјөм-јүөм — төлынас 7 шайт; сөзкө төлынас семјасыс коммунаса арлыда шлен бөстө онас — 84 шайт да 50 шайт сөмөн —

ставсө 134 шайт. Семјасы-кө нөл ужалыс морт, онас најө бөстөны 536 шайт. Тамындатө еиктын нөбөи бура олыс крөстанын оз бөст. Ношта-кө татчө содтыны патера, лөас тыдалана, мыр уна коммунар оз вижны став сөмсө, а гөжөны текуңдөј шөт вылө, кыж коммунаө влад.

Мукөд прибылыс јукөө таји:

а) јуктөм капиталө — 20%; б) запас-нөјө — 5%; в) спөтсөлнөјө — 15%, г) култ-фондө — 5%, д) стракөвөј фондө — 5%, е) коллөктивизатсөја фондө — 2%.

Коллөктивизатсөја фонд лөсөөдисны колан во. Сөјөн коммуна көсөјө отсавны гөл-крөстана том колхозјаслы.

— Асным төдам, котырчигад куцөм колана гөл крөстанаыдлы отсөгид, — шуоны коммунарјас.

КОММУНА ДА СІКТ.

Коммунаө пырны көсөйсө зөв уна.

Мөдвојца војасөсө коммуна вөли уна крөстанаөс повөдлө. Коммуналөн врајасыс медеасө вөлисны бура олыс крөстана. Да-і гөл да шөркөдөема олыс крөстана пыщыс мукөдыс оз зөв бурасө вөли вижөдны коммуна вылас.

Вижөдөмыс коммуна вылө еиктлөн вежөис сөмын секі, кор коммунарјас шыгјалан војасө сетисны отсөг гөл крөстаналы. Ачыс көч коммунаыс вөли шыгјалө, — мырөн верміс отсаліс налы. Сөсөө-і мөдөдчөис: кор вежөны мөча көјдыс, кор сетөны бур ужөс лөбө өш, кор машина — сөз коммуна асөсө кыпөдөис еикт вожын, асладорас кыкөис унаөс. Крөстана коммуна вылө кутисны вижөдны буржыка. Медеа-нын бур вөли вижөдөмыс коммуна вылө гөл том јөдлөн кодјас сөзі-і кысөөны коммуналаң.

Ужавны аслас бура кужөм вөсна коммуналы став еиктыс кутис ескыны. Оні коммунаса ағөвыс паскалөма еиктса став организатсөјаясас: еиктсөветын, кооперативын, лыддысан керкаын, быдлаын өм коммунаөн пуктөм пасыс.

Коммуналөн пасыс төдчө-і став еиктса өвмөс да оланног вылас. Уна крөстана кутисны көжны мусө бур сорт көјдөсөн. Унаөн чөладсө вөјөны коммунаса јаслөб, кодјасөсө вижөны дон бөстөг. Коммуна — еиктын култура кыпөдан штаб код-жө. Коммунаса клуб — сецөм-жө лыд-

дысан керка. Коммуна отсалö сикт-
лы мыжон вермö: лыд-дысан керкаö
сijö сөтис 280 ыга.

Абу дiвö, мыж сөсөа сиктыд кыг-
сö коммуналаң.

—Дорвыв шыöдчөмјас вајоны,—
шуоны коммунарјас.

Сөмын став көсјиссö бөстны
он вермы: оланіныс абу. Со кызі
быдміс куммунамыс выл јөзсө бое-
төмөн: 1923 воын вöлі 18 шлен (се-
мја), 1924 в.—24, 1925 в.—43,
1926 в.—48, 1927 в.—51, 1928 в.—
63 семја.

Коммунарјас мөвпалöны кызі
ескö паскөдчыны оланіңасөн, ко-
дыс зев чөскыд.

Кывзисны—шуисны...

Көт-і керка гөгöрыс ком-
муналөн быжыд, вижөдлан-
кө-і сөні чөскыд: ветлөны јөз, му-
нөны вöлајас, ставыс олө ветлө
ужалö.

Өтi телега донтö; со, слөсар
көчан машина діныи мыжкө ташкө-
дчö; кильчö вылын, шондi војас пу-
калö коммунарка да мешөкјас дөм-
лө. Тувсов шондiныс став комму-
насö петкөдiс ывлөб.

— Öндрөј, вајлы выјсö тријер
мавтыштны. Асөыс көјдыссö ком-
муна вајөн-нiн весалiс. Öнi сиктса
крөстаналы отсöг пыддi весалöны.

Кыскöны, вајöны...

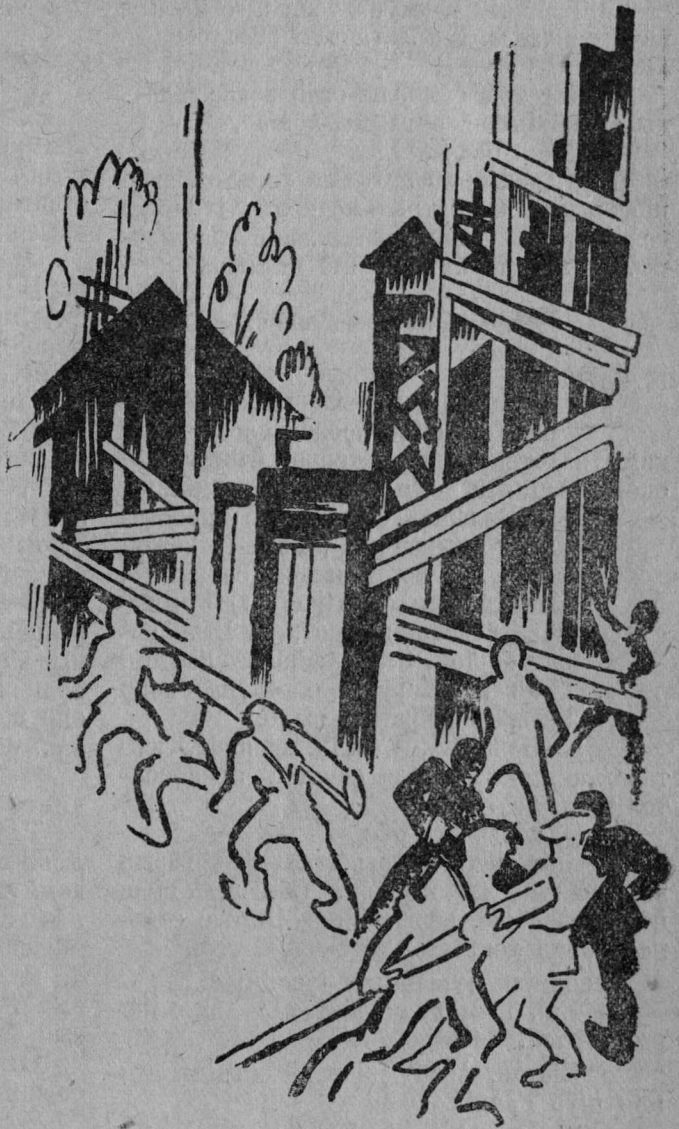
Гөлјаслы дон боөттөг, шөркөда
олөјаслы—көјдысые колөм бөж-
ыс.

Тайö тулыснас коммуна шуiс весавны
гөл крөстаналыс 133,2 центнер көјдыс.
Жынсö весалiсны-нiн—мөд жынсö ве-
сасына.

— Мыјнө те, Степан, шөгөан? Лоас-
кө—мынтаң, а оз-кө—судö ог-на сөтөј,—
шуö пöрыс кузънеч-коммунар гөл крөста-
нiнлы.

Кузънечыд сылыс гөрсө да пiнасö чөн-
тiс. Бур тайö пöрыс кузънечыд—дорö да
сөмсö оз боөт.

Кузънеча тыр: пукалöны, сулалöны,
сөрнiтöны. Уна сөрнiыд көчаөкыд Бы-
дөн јуасө, уна-ö да мыјјас көчны.

— Тöда-кө ескö idтö уна вајас—чөн-
гектар кавнiта-да.

— Бросыд абу-жө зев лок, бур уро-
жајыд-кө воас. Колан во ме көзлi сөмын
пуджын, а чукөртi вел уна.

Кузънеч дорiг костi сөрнiтöны, бытөб
совешчаннö лiбö конферентсiја көча во-
вылад нүөдöны.

* * *

Кывзисны да шуисны...

— Јортјас, мiјанлы колö мөвпешитлы-
ны да лыд-дыны, мыјјас вермас вöчны
коммуна гөл крөстаналы дон боөттөг.

Тажо Гаврил коммуна собрания вылын вöчö доклад гöль крестаналы отсалöм жылыг.

— Дас гöль овмöслы став көзасö көзны ас көйдысөн, сетлыны вöвяс.

— Сизкö даслы. Гиж.

Ферт, кадын-кö асланыс ужыс ештас шöйтчыны оз кутны—көзасны i дасвiт гöль овмöслы, веег унжыклы-на вермасы. Ковмас шуöмтö олöмö пöртны...

Радейтöны коммунаöс.

Вождык сиктыс жона vidic коммунаöс да сижöс лөсöдыежасö. А öни коммуна етенжасын, сиктöсет öзöсын, кооператив дiнын коммуналöн жүөртöмжас:

„Белашка сиктса став крестаналы. Ставыслы жүөртчö, вежон мыгöи лöк коммуналöн собрания. Сенi лоасны сорнијас: 1) Коммунаса советлөн отчот. 2) Выл совет бөржөм. 3) Шленјасöс бостöм. Став көсыежасö коммуна корö волыны собрания вылö.“

— Кыңи чајтан, Гаврил Иванöвич, локтасын сиктсид,—жуала советса председательлыг.

— О, адзылан...

Збылыг адқи. Час көкжамыс гөгöрын клубыс тырi крестанаөн. Вöлисны щöщ пöрыс дедöјас, нывбајас. Сиктыс ставнаса пöштi лөктöма.

Јуасöмјас, јуасöмјас, јуасöмјас...

— Вај, Гаврил, ме вiетала,—горзö пöрыс Антон.

— Вiетав, дедö, вiетав,—шыныналöмөн шуö Гаврил.

— Ме овмöс кузанд көсја тiјанлы индöдтор сетыштны. Тiјан, со, емöс прудјасыд зевгырысöе; ферт, тiјан мелнычанд докодатор, сöмын сижö еща-на; ме тöда-на,—помещикылөн прудјас мыјдта да мыјгыра черыс вöвлi. Ме-i шуа, сижö зевыжыд пöлза ваяс, да-i согад кывтö нылыштан,—шынымунöмөн помалис Антон. Ставөн серöктiсны.

А секретар гижö: „Кыпöдны сорни черi овмöс паскöдöм жылыс, корны епетсiа-лiстöс Округыс.“ Тажö—выл советлы задагы.

Собрания бöрын ужын, музыка, кино.

Сиктыд радейтö коммуналö, ескö сылы.

Пышјалыс Степка.

Степка—коммунасаң олö небылы. Батыс көт сылөн гöль да вöвтöм, коммунаöс оз радейт. Сы пыдди радейтö жүыштны самогонтö кулаккöд да пiнагыштны коммуна вылö. „Кулакјаслөн советнык“—шуöны сижöс сиктын.

Степка, келыд чужöма дегина, коммунарјас челадкöд пвладын ворсигөн мүкöд дырјыс кутiс пыравлыны коммунаö. Вождыксö батыс вöли оз лең жiтöдсö кутны коммунасакöд: „Најö жөн тöдтöм чөртјас, бөжјас налөн ставныслөн быдмöны“—повзöдлö Степкаөс.

Зев окота лöи Степанлы вiчöдлыны, ем абу коммунарјас челадлөн бөжјасыс. Пöлөмөнжык кутiс ветлыны на дiнö, пыр вiдчысiс, кор ескö адзылас кодлыгкö бөжсö.

Öтчыд коммунаса став челадыс ас велöдысыкöд летчысны прудјо купайтчыны. Секи бурещ Степкаыл берег дорас вöли вiчö чоңгјасöс. Кымың кујлөмөн сижö вiдчысö, кор челадыс пöртчысасын, да... сöмын бөжјастö ез адчы.

— Пöрјасö батö,—шуис Степа да пöртчiс гачсö, ачыс прудјö.

Та бöрын Степа щöкыджыка кутiс волылыны коммунаö. Зев сылы кажiтчiс коммунарјас челадлөн олöмыс. Пыр налөн гажа, сылöны, сыланкывјас велöдöны, мачасöны, рiсујтчöны; велöдысыс зев бур да мелi—быдторсö вiетавлö, женеж јывыс-i, козувјас јывыс-i, животнöјјас јывыс-i, быдсама странајас јывыс-i вiетавлö.

Öтчыд Степанлөн батыс локтiс рыт сорөн гортас да пыс абу.

— Оз лок коммунасыд,—шуö гөтырыс.—Пöрыс чөрт те: нöјтан дегинасö—зiкөз гортыс көзалiс.

Кодыр батыс локтiс коммунаö Степакала, сижö бурещ вöли коммунарјаскöд соö. Батсö адчiс-да, сижö леңiс панысö кiеыс да кутiс бөрдны.

— Весае гортö!—горöдiс батыс.

Сенi Степа дор сувтiсны коммунарјас, меда-нын велöдысыс.

— Ен увгы, Јеремеј. Дегинаылды буржык танi, те дiныс-кö пышјiс. Мед колтчö мiјан ордö—ортчөн-өд олам: ковмас-кö вiчöдлыны пiтö—волан. Гажа сылы танi, вiчöд—öтi суткiөн чужöмас вiрпас-нын хаис. Јерема, теныд кад-жö-нын мiјан дi-

нө локны—бокө те кезин аслад гөл жорт-
жасые...

Кымынко минут мыгеті Јерема щөц-жө-
нин еоис коммунаын.

— Сөгинаој мед инө олас. Весшөр-
жө-өд гортын нансө кутас еојны. А ме
ачым—адза, відчыештла-на ме...—гор-
тас мунігөн шуіс Јерема.

Медыждиторјис.

Медыждиторјис коммуналөн—му
ужалөм да скөт вижөм. Коммуна
көсјө бостчыны вузалөм былө выј вөчны.

Вит воін шуөма став ужсө электрі-
чествөдн нуөдны.

Сөмын медеа коланторјис коммуна-
лөн—оланінјас. Оні коммунаө пырөм жы-
лые ем 98 шыөдчөм, а боставны ыкыт-
чө. Став гөл крестанасө, а сесеа став
өіктсө кыскыны коммунаө—медыждитор-
јис коммунаса планыа.

кызі олө коммуна.

Выл ногөн.

Буржыка-кө вижөдлыны коммуна-
јас олөм былө, быдлаыс тыдалө
вылөдн важкөд вермасөмыс.

Быдлаын: коммунарјасөн религіја вы-
лө вижөдөмын, паскөмын, керка пыщкөс
лөсөдөмын, прөст кадсө колөдөмын, сы-
лөмын, семја пыцца олөмын—быдлаыс
пожө адзыны былөс, совет ногаөс.

Гырыејас-ні челаф некод оз ескыны
јенлы. Көтө мыјыжда религіозној праз-
нык, нөітөі коммунар, нөітөі коммунарка оз
јандыс уж былө мунөмыс.

Јона вежөіс коммунарлөн семја былө
вижөдөм. Коммунаын нывбабајаслөн олан-
ногыс јона буржык өіктса еертеі. Нывба-
баөс сені мездөма гортса посны ужјасыс,
кодјас өіктса нывбабајастө јона көрталө-
ны. Коммунаса нывбаба оз нокеы челаф-
көд, оз пөжас, оз нокеы порејаскөд, мөс-
јаскөд. Сіјө ужалө мужік мында-жө, сым-
да жө-і шојтчө. Коммунаын нывбабаөс
мужік оз өддорт, сіјө лыддысө сещөм-жө
јортөн: најө кыкнаныс өтсама төждыөдны
коммунаса став олөм вөснаыс. Верөс-кө
кутис гөтырөс „велөдны“ плөтөн,—кызі
щөкыда-на овлө өіктын,—сы былө ем то-

варіщескөј суд, коді кујас дорјыны ныв-
бабатө. Коммунаын асеыс оланногөс бур-
мөдөмкөд нывбаба сувтө вожмөстчыс
шленөц өіктса кооперативын, өіктсөве-
тын

Коммунарлөн кага—німкөд-асантор
став коммуналөн. Пыправ те јаслө: сөс-
төм, пукалөны шаң, зоньвіза, пөт челаф.
На дінын ыжыд кагавічыс, сіјө вижөдө на
бөрса, вердө, кунајтө. Бур еоан, лөсөдөм
кадын челафөс вердөм—тајө ставыс кутө
зоньвізалунсө челафлыс, та вөсна комму-
наын челаф кулөмыд овлө зев шоча. Че-
лафөс өтувја быдтөм пөртө најөс збој-
жыкјасөн, еусежыкөн.

Паскөм еертыс пыр-жө пожө торјөдны
коммунарөс лөбө коммунаркаөс өіктса му-
көд крестанасыс. Сөмын тајө вежсөмас
оз тыдав сөдас кар бөрса вөдчөм. Паскө-
мыд сіјө бур, коді лөбыда пукалө, коді
оз торк ужалігөн. Вөсса морөса дөрөм-
јас, паскыд режја ізас шылапјас—медеа
радејтан паскөм коммунарлөн: лөсыд-і
дөнтөм.

Прөст кадө коммунарјас ворсөны, га-
жөдчөны. Том јөзлөн медбур гажөдчөмыс
јөктышитны, шашкөдн ворсны, сывны. Рыт-
јаснас гүдөк шы улө коммуна бердө лок-
тө өіктса став том јөзыс; коммуна дінын
војөз гажөдчөны, сылөны, ворсөны.

Наста-ревизор.

Вөлі сіјө велөдчөтөм, сөмын збој
нывбаба. Верөсөө вјісны војна

вылын. Наэта күтіс вескөдлшы ас ов-
мөснас. Сөкыд вөлі сылы овнытө кык че-
ладнад. Ставсө ачыс вөлі вөчө Наэта:
гөрө, вартө—став сөкыд ужсө вөчө, сө-
мын ез еновт овмөссө.

Наэта вөлі коммунаө медвоzza пырые.
Сіjө өні коммунаын нывбабајас кост уж-
нуөдые. Сіjө віçөдөм улын өні ставыс:
мөсјас, кукна, челад.

— Тајө абу нывбаба, а ісправнык,—
нимонітөны коммунарјас.—Ставсө адзө,
ставсө төдө, быдтор саммө.

Вожыксө коммунарјас ез радејтны
сіjөс. Ізас течијасын вөлі мырддас віла-
тө да асногыс велөдө течны; ыщкігөн—ба-
ра-жө петкөдлө. Сееа бөрвылас велаліс-
ны, адзісны бур вылө велөдө-да.

Віт во Наэта вежлывтөг—ревізіоннөј
комісеіјаын. Велөдчис, лыдпасјас күтіс
төдны. Вөлі медалөм өтө щөтовод. Сіjө
учотсө ставсө вөлі торкөма, сөм лотајтны
мөвпыштөма. Наэта петкөдіс ставсө ердө—
ачыс кодјыеіс. Сееан-і күтісны сіjөс шу-
ны—Наэта-ревізор.

Комсомольскөј пөль.

Өтчыд ме гожа асыввоç петі вө-
лөн Ивановка сіктые, муні дас-
көкјамыс кілометр. Коммунадç көлі дас-
кварт кілометр-на.

Вывті лоі жар. Көлөса улые бусыс
сіçі-і пуркөдө кајө сінмад, нырад, вомад
нырө.

Со-і Сінуха сікт—мукөд сіктјаскод-
жө çік: выл стрөјбајас, сіктсөвет, өçөсас
ыжыд томан өшалө. Томанјасыд страда
дырјид медвоzza вежыејас сіктсөветса
председаветјастө.

Вескыд вылас тыдалө мөд өçөс. Пырі
керкаас.

Жојас пукалө пөль да кыө ізас шы-
пајас. Пөлыс çор, зев-нын пөрыс. Ізас
чукөр да кымынкө вөчөм шыпаа вісталө-
ны—тајө пөллөн ужыс.

— Поçө оз ватө жуыштны?

— Мыјла оз поç—поçө. Те-нө мыј—
кареан воін? Скөд кутан нуөдны? Татчө
щөкыда волбны, сорнытөны пыр віçму
јуклөм јылыс, кооператсіја јылыс.

Сорнытчым.

— Ен-ө кывлы, пөлөі, Белашковскөј
коммуна јылыс?

— Кыç ег кывлы, сіjө коммуна јы-
выд ылө паскалөма сорныд,—а м-өд абу
насаң ылын. Став сіетным-нын вөвліс ком-
мунаас. Поре піјан нөбалам, көјдысјас
вежлалам; нывбабајас јөв нулбны комму-
наас—сені выј вөчөны. Те-нө мыј, ком-
мунаас мунан? Ветлы, унатор ем сені ві-
çөдлынытө.

— Бура-нө овмөссө нуөдө коммунаыс?

— Вожыксө лок вөлі, а өні овмөсыс
бурміс; машина налы отсаліс. Медвоzza
војаснас гөллун вөснаыд налөн вөлісны
венçөмјас пінасөм, медеа-нын нывбабајас-
кыд вөлі оз лөсавны. А өні бура олөны,
весеі мјанлы—гөль јөзлы, отсалөны.

— Тајө шыпајассө-нө, пөлө вузалөм-
вылө вөчалан?

— Пөрыс-нын ме сөм вылад ужавны,
ужалі-нын асеым нем. Мјан том јөз ком-
сомолечјас-тај щөктөны. Артістјас најө,
тіатрын ворсны кутасны—налы шыпа-
јассө вөча.

Во мыçтө ме бара воі Белашковскөј
коммунаө. Асываныс зеріс посныдік зер-
рөн, та вөсна коммунарјас абу вөлі петө-
маөе уж вылас. Вөчөны гортса ужјас—
çонтөны ужалан көлуј, весалөны көјдыс,
а том јөз лөсөдчөны спектакл кеклө.

Клубын тырыс том јөз. Нөмыжыд стсе-
на вылын котралөны, мыкө лөсөдлөны.
Том јөз пөвсын—мјанлы төдса пөлөйд.

— Мыј, пөлө, важөн-нын коммунаас?

— Нөль төлыс-нын тап,—вөча віçө
пөлө.

Нөкор пөлөлы сорнытны—сіjө щөщ-жө
мыкө сепі вөчө. Сіjө çік адміністратор
код, щөщ-і декоратсіја лөсөдлыс: Стен-
јас стсена вылө лөсөдлө, ізасөн жојсө
вольсалө, өшінјас вөчалө—быгтө театрын
художественнөј јукөдөн вескөдлыс.

Күтісны нуөдны репетісіја.

— Мыј те, Манка, кывтө он куж шу-
ны, ез-на-өд сватјас локны. Те пет, кыçі
гортад—ен пов.

Манка том ныв медвоç-на талун стсе-
на вылын, сы вөсна јөндысө-на.

Пөлө пукалө да віçөдө. Сіjө оз вес-
шөрө віçөд—төдмалө, велөдө, індалө. Ре-
петісіја бөрын сіjө сөтө кущөм сурө ін-
дөдјас: сіjө адміністратор кыçі, щөщ-і
режісөор.

— Тајө мјан комсомольскөј пөль,—віс-
талөны том јөз,—сытөг м-і локнык ар-
тістјас.

долыда кичё сыланкыв.

Асногыс ыллö коммуна, ыль ногөн. Тајö ыллöмас кылö еиктын классöвöј вермасөм-і ыль олөм.

Велöдчöмые ен-те пов, мича ныв, мича ныв.

Комсомолјаскөд öтүв ыыв, öтүв ыыв. ыллöмыс помасө сижөн, мыј комсомолчјас вайöны кывзытөм нылөс Округвса комитетö да сижө немылдунјылые еорнитигөн шуöны:

Нылöј етенö ен те кая, ен те кая,—
Комсомөлö гижы, вая, гижы, вая.

А со мөд ыланкыв помасө тацөм кыв-
јасөн:

Кулакјаслы пом—
Тупким налые вом.
Лөі коллөктив...
Том јөз, гажа ыыв.

Төвса куз рытјасө, еөлөмтө кыпöдан
гожеа војјасө јургө том ыллөм, кор се-
ралана, кор еөлөмтө нукуртана, кор ным-
кодө збојмөдана. А Јемела. коммунаын
культура уж нуöдые, пиаына ылын вор-
сө.

— Вайлы, Јемела, гажажыкөс!
Тацөм рытјаснас еиктса став том јөз-
ыс коммунаынөс.
ыллөмөн олө коммунар, дорö асые
шудө.

Печераса нывбајас

ф о т о

Г у л а ј е в л ö н

Колхозникяслөн ёыланкы в

Чилскы, вунды
Лечыи чарла.
Трингы, трингы
Коса дор.
Овсы, дугды
Сывны „чапча“
Тувгё летчö
Визыв шор.
Чимгöрд шонди
Чимлöz кымөр
Вывти вылын,
Вылын тас.
Міжан чомјын
Сöстөм кабыр
Оз-öд вермы
Овны час!
Гажа серам
Радлö чужöм.
Колхозниклөн
Ловыс сөз.
Колхоз течöм
солыд куцöм:
Щөгöм еуөн
Мутö көз.
Пöльштöмөн
Кыптö сорöм—
Сурі, сурі
Олан вуж.
Четчыштлөмөн
Сöтны коса
Оз-нын ковсы...
Онi гуж...
Мольд, шымыд
Міжан візјас
Быгтö брiтөм
Гөгөрбок.
Лөсыд, кыныд;
Восөө еијас!
Пуö вiрным,

Муса вок.
Вывти гора
Талун сылам,
Течам öтвыв
Сыланкы в.
Лебчö горда—
Аеным кылам
Бордјөн öвтчөм,
Сылые шыв...

Сарај вежөс
Вылын пугөр,
Сотö еинмөс
Курыд лук.
Содтö ебөс
Шонди југөр,
Мујас вылын
Гөрö плуг.
Гумла вылын
Саргö кылö
Ворон вартö
Міјан һаһ.
Градјас вылын
Соркһи сылө,
Радлö. Олөм
Вывти шаһ.
Муса піјан,
Амбар міјан
Ыжыд, топыд
Һаһөн тыр.
dod-дыс dod-дö
Карö нуам
Оз-öд матö
Сібав шыр.

Машинајас
Возö вајам
Колхозниклые
Чинтам уј.
Фосфоритјас
Мулы сөтам
Оз мед вермы
Суны пуж.
Шонди петö,
Шонди летчö,
Кыптö лыбö
Міјан вын!
Колхоз сөтö...
Јөзыс четчö—
Кыптö вылö
Тудыр щын.
Муса вокјас
дона аһјас
Гора сылам
Сыланкы в.
Колхоз течам
Зіла пырам!
Сојјас міјан
Онi сыв.

Иван Лучев.

Велöдчыны мунігөн.

Варовміс еін јоран дөрöма расканöј,
Піпукор сорниөн салгö.
Туріјас нораа горзигтыр лебöны—
Шывгöны лун саріç сажö.
Мунам мi јортöјкөд ноцјасөн түј куза,
Турі моз колi ме гортöс.
Озöма сөлөмөн сад вежөр чукөртны
Ышмöди ас еіктса јортöс.
Туріјас ылын-һин, војтöлөн төвчöны...
Колöны һаһ тыра ыбјас...
Тудорын ар воём јорöны, цогөöны
Ошалан лөзјаса кызјас.
Јурöј тыр ас еіктса оласног мөвијасөн—
Ас еіктын олö-на важмыс.
Һинöмла һаргыны—чужанин коллас-на
Отувја олөмлые гажсö.
Сіктјасөс вунöдөм, сөлөмөс коетöмыс
Оз вермы міјанкөд лоны.
Велöдчам. Вöртүјөд олөмсö лөбөдны
Сіктјасö бөр кутам воны.

Ліч.

В Ы Л Ъ О Л Ё М.

* * *

Те кылан, төлыс кыңи сыло,
Кың журго—мунө мыла гор?
Кың пуңо, шумөн кайо выло,—
Выль олөм зевтө асыс дор.
Выль шыяс уңным миан көңө.
Со, виңод, вежсө оласног.
Ҷик лебө!.. лебө мунө воңо,
Щоң сөрас нуө курыд шог.
Выль завод ловчөма-нын, сувтө.
Вель өдјө Чибју 1) вежис бансө.
Во жыңјөн воөм төдтөм выјөң,
Ен вөвлы чайтан некөр сен.
Бур, мича езые рөмөн којө
Електралампаясые би.
Ју вылас бисер өблө кујлө,—
Сің бинас ворсө лым да јі.
Нерп завод абу важкод жуғыл,
Оз вуграв: палөдөма он.
Выль амбар, керка ыңыд чукөр;
Көн вөлі кујим—дасвіт сен.
Кыз трубаа качегарна дөңө,
Сы пыңкын лышеө кујим пач.
Став пачлөн котолын ва пуңо,
Пар қіжгө, пыңјө трач да трач...
Кыз труба кыпөдөма выло,—
Шың лезны качөдөма јур,
Кыт петө, козув серөн брыңјө—
Сынөдөд завјалө гөрд кін.
Мөд бокын брыңгө кылө мөлөт:
дон көртө камгө сылөн плеш.
Выль шыяс журго—мунө воңо,
Выль олөм!.. Абу тајө теш!..
Кор виңлан: шалка јурые уеө,
Нерп вышка зөргө јон да выль.
Он адңыв таңөмторсө вөтөн
Вын ебөс тырмө!.. тајө збыль!

1) Чибју,—местыс кытчө вөчөны нерп завод.

2) Штанга—нерт петан роң піекөдны јое пома куң көрт.

Јок штанга 2) кайө вышка јурө,
Сее летчө труба роңо жбут!..
Быд өдөн пыңлаң, пыңлаң пырө,
Со сывја тужөд летчө—бурс...
Јок јогыс бызгө... кайө выло,
Мыј лун, сің матысөө пыр нерп.
Көн жмитчөм озырлуныс јөктө,
Кыз шумөн пырө сетчө көрт.
Вель пеккыд өңсө мулөн вөссө.
Сені мөдө воңо Комі му.
Сы вылье еөкыд грузыс кисөө,—
Радпырјые пыңкө вөрын пу.
Гөд щөкыд парма шумөн тырө,
Вөр шөрти вөссө јуғыд ерд,
Ерд шөрөд шөссө сетчө пырө,
Сы бөрын көрталас көрт вөн.
Сек уңлөн өдыс өдңас—содас,
Сек саркјас: гымалас выль гым.
Мед вөр-ва гымалөмсө кывзас,
Мед зөрас мулөн војвыв кың!
Мед војтөв горкөд еылөм јургас,
Мыреые јөзлы кылас еылөм шы,
Мед шынас сынөд куңта гургас,
Мед јөктас сарің вылын гы!!!

* * *

Еј,
Кылан?
Кыңи зыңкө,
Кың зыңкө:—
Лөктө миан шуд!
Кың пуө!..
Пөрјын моз-жө роңкө...
Ен колтчы,
Четчы—
Паныд сувт!!!

Мітрук Јан.

* * *

Щөщкөс јура гулыд јаг...
Мајбыр, керјыс мыјдта шөдө!
Тајө керсө менам лезіг
Мыјдта петө гуеа рад.
Ҷбігө черөј вөчөм шуміг
Сетө шыяс уна ног.
Ескөн течны тајө здуқын
Бөрјөм кывјас, шојтчиг моз.
Ескөн боетны кывјас сорые
Адңан выјө тајө јаг.
Тајө чер шы Ҷбівгөм мозыс
Ескөн пөртны кывбур лад!

Сандрік Јогор.

Л ö Г ö д ч ы К о з н ы.

Р о ч в ы л ы ҕ

Степан (дөмө ейös. Сijö шөрнөма морт) Урожај да урожај... да сетчö нöшта көзатö паскөд. Соые лыдыс-нын зев јона содіс. Көт бостам мјанлые өіктнымös. Тöрыт Карган Парö сдвöннiös вайöма. А вöйдөр-лүн Чукла Прокö гөтыр—кујимös. Со, ку-щöм урожајыс.

Наста (томынiк). Мыјнö сесеа сы вöс-на?

Степан. Те, вай, вiстав, мыјла көзä-сö паскөдны.

Наста. Мыјла? Ок те јöј. Ен-ö мыј кызы, радио пырыд вiетавлісны тај. Јöз-ыд республикаас быд во содö кујим мiль-лон морт вылö. Көзатö-кө ог кутöј пас-көдны кытые һантö бостны кутам?

Степан. А те буржыка вiетав.

Наста. Мыјсö вiетала?

Степан. Кущöм бур көзä паскөдöмыс вайс—вiетав.

Наста. Со кущöмös: көзан площадь 7 прöцент вылö паскөдöм да 8 прöцент вылö урожај кыпöдöм продукцијасö сод-тас уна мiльон шайт вылö, тыртöм јура Берен.

Степан. Те ен вiдчы! Уна мiльон шуан?

Наста. А те мыј чайтин, кујимур?

Мiтреј (пыра да сылö гудөкөн ворсöм улö).

Гашкö мојд, а ганкö збыл:

Регыд воас трактор выл

Гораа зев јургö,

Рацкөдчö да мургö.

Степан. Трактур да трактур... Вай, те вiетав.

Мiтреј. Мыјнö вiетавнысö. Колхоз-јасö да коммунајасö тракторјас сетöны...

Степан. Сетöны, шуан... Те вiетав, мыјла көзасö паскөдны?

Наста. Те тајнö һинöм он гөгөрво.

Мiтреј. Пыр вiетала (петкөдö Степанос шöрас). Со, кызы: шуам, те республика?

Степан. Кущöм-нö ме республика? Ме крестанiн.

Мiтреј. Те енлы. Шуам, те Сöвет республика: јурыд, шуам, тенад лöб вес-көдлыеыс, кiјасыд, шуам, промышлен-ноет—фабрик-заводјас, а кокјасыд мед лоасны өіктса овмöсөн.

Степан. Мед но лоасны инö...

Мiтреј. Сулавлы. Öнi вiзöд, мыј ме текöд кута вöчны (бостö ейös). Вай, еуј кок-јастö ейösас.

Степан. Тајö мыјла?

Мiтреј. Суј, а сени тыдавны кутас мыјла. Вай көктö. Суј мөдсö. Таз. Öнi кутлы мунны.

Степан (кокыс ейös пыщкыи). Кызi-нö ме муна?

Мiтреј. Те пондыв. Вай мун.

(Степан көсö да оз вермы)

Мiтреј. Но, вай, мун-һин!

(Степан кык-кујимыс четчыштö, конјасö да усö).

Мiтреј. Мыј, он вермы ветлыны-тö?

Степан. Сijöсыс оз леz-да.

Мiтреј. Сесеа мөдтор вiдлам. Вай татчö кiјастö. Суј најös ейösас (еујö кiјас-сö Степанлые ейösас). Таз. Öнi сулав. (Бостö гудөкасыелыс гудөксö да сетö Степанлы). Вай, ворсышт.

Степан. Те-нö јöјмин алы мыј? Кызi-нö ме ворса, кiјасöј ейös пыщкынöс-да.

Мiтреј. А те кызкө ворс. Бост, вай, гудөксö.

(Степан пондылö бостны гудөксö).

Мiтреј. Ворсышт, вай, гажажыка.

Степан (шыбытö ейösсö жоқас). Мун сетыс, бостöмыд да ворсан.

Мiтреј. Мыј, он вермы?

Степан. Ог. Сijöсыс оз леz-да.

Мiтреј. Со-öd!

Степан. Мыјла-нö тајö ейösнаснок-сöмтö те панiн?

Мiтреј. А со мыјла: ейösыд—сijö мiјан бөрö колöм. Техныка боксаи мi бөрö колiм, а мiјанлы колö заграничаос пан-ны. Бөрö колöмыс ейösөн мiјан республи-

лика вылын пукалө. Промышленност—ки-
ясным, еіктса овмөс—кокјасным, сіз-жө
бөрө колөмаде. Та вөсна-і колө көзатө
пакөдны. Кымын унжык мјан лоө көза-
нд, сымын овмөснд мјан јонмас, сымын
республикаыд выналас, а кымын вынаөе
лоам мј, сымын капиталістјасыд повны
кутасны мјаныс.

Степан. Ме вөлі ог-і гөгөрво, бы-
тө сізі-і вөлөма.

Наста (гудөкөн ворсөм үлө).

Тулыс ог мј уэөј дыр:

Шабді көзам таво тыр.

Мітреј. Көзам шабді медбур сорт,

Сіјөн пакөдам експорт.

Наста. Кујөд уна еетас гід,

Помтөг көзам мјча ід.

Мітреј. Тани ог ме нөтө сөр:

Щөщ мј көзам зарні зөр.

Наста. Картупелтөг лоө лок,

Озжык кыптав секи кок.

Мітреј. Картупел-кө лоө бур,

Ог мј өшөдөј сек јур.

Наста. Медым төвбыд вөлі пөт,

Мјан быдеа пөлөс скөт

Мітреј. Көзам турун, бобөнаы—

Вөлыд-мөскыд лоө шаы.

Наста. Медым кыптас урожај,

Көјдыстө те весав, вај.

Мітреј. Ен те вывлаы зырјөн кој,

Машинадн оз муз сој.

Наста. Ферт-өд мјан абу мөг—

Мујас вылө көзны јөг.

Мітреј. Көјдысад-кө уна јөг,

Нааныд секи воас лок.

Наста. Медым көзаыд ез щык,

Сіјөс протравитөј чік.

Мітреј. Висөмјасыс сіјө сек

Оз кут повны нөтө, век.

Наста. Весалөм көјдысөн көз,

Ідјыд воас јөгтөм—сөз.

Мітреј. Тазнад кыптас урожај.

Ужө вылног боетчам, вај.

Степан. Шуөны, колө-пө көјдыс ве-
савны да протравитны. Сіз. Ме, шуам,
көзі весалөм көјдысөн, а мүкөдыс ез. Се-
кі-өд менам сөстөм көза вылас јогыс ву-
жас ортча мујас вывөс. Куцөд-нө секи
бурьс лоө?

Мітреј. Некуцөм. Колө көјдысө
став еіктөн весавны да став мујасө көз-
ны сөстөм көјдысөн. Те-өд сева көјдыс
весалан машинад өтнадөн он вермы нөб-
нытө. А өтувнад быдеама машина позө
боетнытө. Мјанөс-пө ортча еіктным көсө

корны ордыены, торјоннад-пө-кө, мыј мј
вермам вөчны? Отөбннад нинөм оз артмы.
Тазнад-і артмө, өтувнад көзны-і вунды-
ны кокныжык дај урожаыс буржык.

Степан. А те петкөдлы.

Наста. Да-і петкөдлам.

Степан. Төдам, ті кызі петкөдлад—
бара кутад еіјөсјасөн ворсны.

Мітреј (гудөкасөм үлө).

Урожај-кө кышөдны,

Колө бура уј төдны.

Наста. Плугөн мутө асөсд гөр,

Ізвесткаав те му шөр.

Мітреј. Ізвесткатөг наы оз сод,

Сіјөн воас бур докод.

Наста. Мінерала кујөд бур,

Сек ог гыжалөј мј јур.

Мітреј. Таво колө став мусө көзны.
Колан вонад, төдад, мыј вөчөс Кокан Ва-
рук загыд?

(Пырө бедөа пөчө).

Мітреј. Со-і ачыс Кокан Варукыс.
Загыд тенад зөң гектар мутө колан во
ез козлы. Мүкөд крестанасө-на вөлі щөк-
тө ешажык көзны.

Наста. Сіјө-өд кулак.

Пөчө. Гашкө-і кулак, а гашкө-і абу-
на.

Степан. Төдам, куцөма гөлјастө
жмитө.

Мітреј. Најө гөлјастө көт тулун-жө
гејјөн шыркөщаласны.

Пөчө. Кызі?

Мітреј. Тазі (еујө пөчөлы јурас еіјөсө).

Пөчө. Мыјнө те сетөн јөјталан (шы-
бытө еіјөсө). Кулак да кулак. Ок, ті, сө-
ветскөјјас. Мед ескө регыджык-нын про-
падітід (мунө).

Мітреј. Сулавлы, кытө-нө те мө-
дін?

Пөчө. Семө Ваека ордө. Мөскөс көс-
ја начкыны да сіјөс начкынысө кора.

Мітреј. Мыјла-нө мөстө көсјан нач-
кыны?

Пөчө. Мыјла? Ен-ө мыјнө кывлы?
Баксөмыс-пө кутасны штрап боетны. Кы-
зі бакөстас мөскыд, сізі-і шайт штрап.

Мітреј. Ка-ка-ка!

Пөчө. Збылыс, со көт јенмыс! Лун-
над мөскыд ео шайт вылө вермас баксы-
ны.

Мітреј. Коди-нө тајөс теныд виета-
ліс?

Пөчө. Кузма Педөр.

Мітреј. Вака Педор затб? Кулак горшыд, кушом агитација нуодб-а!

Почо. Шуо, порејасые руксомеыс кутасны штрапто бостны-і

Мітреј. Со, друго, мыј сјо вочо.

Почо. Ыжыд пореые, шуо, полтеінік, а поре піеы четвєртак. Суткінад, лыд-і, кымын шайт дон пореыд руксыштас?

Мітреј. Те-но сесеа талы ескан-і?

Почо. Гідад-по сецом машина пуктасны, коді кутас вєставны стрелкаон, кымыны мөскыд бакөстас да пореыд рукөстас. Сесеа-по скөттө кутасны мырдаванны, өтө мөскөн овмөсад колны.

Мітреј. Сіјөс колө сүдө сетны тащом сорыјасыс. Пөрјаслө сјо. Сіјө нарөшнө муөтө тіјанөс, мед крестананыс гөльмісныжык.

Почо. Сіңкө пөрјаслө?

Мітреј. Ферт, пөрјаслө. Правітелствоыд щөктө мөстө да поретө унжык віңны, сесеа бурөс, племеннөјөс.

Степан. Племеннөј скөт жывеыд сөкыджык. Ковмас племеннөј скөт лөөдны да племеннөј өш віңны.

Мітреј. Откөн-кө бөстчан, ферт, сөкыд, а өтувјөнтө племеннөј өш віңөмыд нінөм пөштө оз сувт.

Степан. Сің ескө-да. Племеннөј скөттө-өд ковмас бура дөчөрітны. Сесеа көні сіјөс кутан віңнытө?

Мітреј. Кыці көні? Отувја карта вөчны, став скөтсө өтлаын віңны. Сы влө ужјөзөн сөм сетны-і.

Почо. Бур мөсјас... Скөт віңан өтувја картајас... Вөвјасыд, со, абуөе. Нінөм-өн гөрнытө.

Мітреј. Вөлыд уналөн абу. Сіјө збыл. Бөстам мјан өіктыс: Петра Иванлөн вөлыд абу, Семө Петырлөн, Гадда Сідөрлөн, Неестер Трөшімлөн, даыө Јогорлөн, Чукла Міөітлөн—квајтлөн. Колө бөстөыны өтувјөн көңны—налы отсөг сетны. Щөктыны кулакјасөс гөрны вөвтөм-јасыслы.

Почо. Мөс баксөмыд штрапто інө оз кутны бостнытө?

Мітреј. Шыбыт сіјөс јуреыд. Коді скөттө вузавлыны да начкавын щөктыны кутас, сөлышт сылы чужөмас да меным вєстав.

(Гүдөк ворсөм үлө).

Настук, вајлы мөкөд сыв

Мөсјас јылыс сыланкыв.

Наста. Бура кыскасө јон вөв;

Мөскыд сетө уна јөв.

Мітреј. Кулак вешты бөкө кі.

Отув өштө бөстам мі.

Бөстам бурөс, племеннөј,

Уна пөлза сіјө ваяс.

Наста. Ужө зыла өтув сунам,

Мөсјас лөөдлам зев уна.

Мөдым ставыс шаңыс шаң,

Кывзы, кывзы комі аң.

Мітреј. Скөтыд колө зев бур рөд,

Тайөс, комі војтыр, төд.

Ештис ставыс, воіс пом—

Недыр кєжлө тупкам вом.

ФОТОКОРЈАС!

Мөдөдалөј „Ордым“ журналө өңимокјас вөр кылөдөм јылыс, гөріг-көзіг кєжлө лөөдчөм јылыс, колхозса уңјаслыс өңимокјас да с.в.

Роч вылыс

Васка. Степан, а Степан!

Степан. Мыј теныд? (пырö).

Васка. Пукы, сорнытыштам. Васка Педöрыд теныд шуалис?

Степан. Шуалис.

Васка. Пыз теныд көсјис сетны?

Степан. Көсјис. А теныд сјјö шуалис?

Васка. Колхозлы паныд шуалис. Талун көсјис локны. Шуö, ставсö-пö бура теныд вистала коллективизатсја јывейд. Кызі те мөвпалан?

Степан. Ме-нö мыј... Педöрыд-öд кулак. Векыдтортö сјјö оз вистав. Меным Митреј нига сетис лыдыны, сени зев чорыда гижöмаде кулакјас јывейд.

Митреј (пырö Настакöд). Со, тајöјас көни вöлöмаде, а ми тјанöс кореам. Кыл-лид, мыј мијанын вöчөб? Мукöдейд ог колтчöј. Колхоз зон ектöн котырма.

Наста. Мијан районным öни лыды-еö дорвыв коллективизатсја районöн.

Митреј. Мијан шеф, робочöрјас мијанöс ордјыны чукöстисны. Ковмас бостчывыны.

Наста. Кызі ти колхоз јывейд мөвпалад?

Васка. Ми-нö мыј...

Степан. Ми нинöм...

Митреј. Тјан ногөн, колхозыд буртор абу?

Степан. Сјјö... дерт...

Васка. Сјјö еекö нинöм-да.

Наста. Сјзкö, пырад колхозад?

Степан. Ми? Ми-нö мыјөн тöдам.

Васка (вјöдö). Татчö-кö локтö-а?

Митреј. Kodi локтö?

Васка. Васка Педöр. Көсјис локны коллективизатсја јылыс мијанлы виставлыны.

Митреј. Васка Педöрыс, кулакыс? Аттö кулак рушкы! Со, сјјö куцöм шмонитöмөн ворсöдчö. Быдлаб көсјö вевјавны. Зев еекö лөейд вöли кывзыны, кызі сјјö кутис коллективизатсја јывейд виставлыны-да.

Наста. Сулавлы, со мыј вöчам: ми текöд зебеам да кутам кывзыны, мыј кутас Педöрыд болгыны.

Митреј. Зев бур. Енлы нöшта со мыј вöчам: ми тјанлы кутам знакјас сетавны. Сјјö-кö пöрјаслыны кутас—ми кутам кань моз навзыны, а kodi тјан пöвсые вескыда вочавијас, секи ми петук моз чукöстам.

Степан. дуран-жö те, Митреј!

Наста. Кытчö-нö ми зебеам?

Митреј. Пызан улас зебеам дај.

Васка (вјöдö). Локтö.

Митреј (вјöдö-жö). Ш-ш-ш.

Пыр, Наста, пызан улас. (Наста да Митреј пырöны пызандöраöн вевтöм пызан улö, сöммын вјöдыејас адчöны пукалыејассö.)

Бабка (пырö). А-а, i Степаныд тани вöлöма? Ме муна-да, бi тыдалö. Час, миса, пырала да варовитышта. Мыј-нин кывсö вьлторјис?

Васка. Нинöм сещöмыс. Олам, кань соам.

Пөчө. Мыжкө-өд мөвпштансы-жө!
 Жөсө кутисны зикөз олан туј вывесе
 воштыны.

Степан. А мыјнө.

Пөчө. Кывјассө тај некушөмөс он
 куж шунысө... мөвпштөмабе-жө: кол-
 визатсија... котрактсија...

Степан. Контрактатсија...

Пөчө. Пөрјаслөм тајө ставыс. Се-
 тасны көңөм вылад мешөк зөртө, а
 арнас налы дас мешөк сет. Со тены-і
 котрактсија...

Митреј да Наста (пызан увесө).
 Мјау-у-у!

Пөчө. Брыс!

Степан. Те пөчө пөрјаслан. Конт-
 рактатсија мијанлы буртор сетө, ыжыд
 пөльза аслыным воө. Те, пөчө, ынөм абу-
 сө сорнытан.

Митреј. Ку-ка-ре-ку-у!

Пөчө. Те тај зев еүе вөлөмыд. Гаш-
 кө-і колхозө көсјан гіжыны-да.

Степан. Гашкө-і гіжса...

Пөчө. Те тај зик јөј вөлөмыд. Кол-
 хозсө-өд лөсөдөма крестаналы паныдаөм
 былө, најөс таладор југыдын жмитөм
 былө.

Митреј да Наста. Мјау-у-у!

Пөчө (зурөдө лабич увесө беснас). Брыс,
 сетыс!

Степан. Јона-жө те пөрјаслан, пөчө.
 Колхозыд кулакјаслы паныд муно, мед
 кулакјас гөл крестанаөс ез жмитны. Кол-
 хоз пыр өтувјөн гөл дор шөркөдөма
 олыс крестаналыс кутасны овмөссө кы-
 жөдны.

Митреј. Ку-ка-ре-ку.

Пөчө. Гашкө те вөвтө і мөстө нуан
 колхозад.

Степан. А кыңи-нө?

Пөчө. Нөшта те өтчид јөј мөс. Кол-
 хозад-кө те муан, ембуртө ставсө колө
 вузавлыны. Вөвтө-і, мөстө-і, гөртө-і, пи-
 нәтө-і—ставсө потөм гырнөчөзид.

Степан. Колхозас-нө мыјөн муан?

Пөчө. Нинөмөн, кисөм гачнад муин
 дај. Колхозад ставсө сетасны. Кык трак-
 турөн быд морт былө сетасны. Сы былө
 сјө-і колхоз.

(Митреј да Наста навгөны канјас косасөм моз).

Ваека. Те, пөчө, вывти кутин сөрны.
 Ставөн-кө кисөм гачнас мунасны, неку-
 шөм колхоз оз артмы. Сы кынзи, нөшта
 тены трактор вај. Трактортөгыс оз-ө мыј
 мөз нөдны коллективизатсјатө? Пөчө.

Митреј. Ку-ка-ре-ку!

Степан. Нинөм видчынысө. Гөл да
 шөркөдөма олыс крестаналы аслыныс
 колө бөстчынысө. Öтувтчам став өктөн.

Наста. Ку-ка-ре-ку!

Ваека. Ми-і трактортөгыс деласө на-
 нам.

Митреј да Наста. Ку-ка-ре-ку!

Пөчө. Мыјнө тајө, кушөм-нө керка?
 То канјас омјалөны, то петукјас горзөны.

Ваека. Ке-ке-ке! Мијан-өд канјасыд-і
 петукјасыд аслысамаөс.

Степан. Велөдчөм канјас да петук-
 јас. Виетав вескыда: тенө Педөр татчө
 ыстис? Збыль-кө виеталан, петук өнө чүкөс-
 тас, а пөрјалан-кө—кан навөстас.

Пөчө. Кушөм Педөр? Нөкод менө ез
 ысты.

(Митреј да Наста навзөны, канјас косасөм моз)

Степан. Кывлин? Сіккө пөрјалан.

Пөчө (повзөмөн). Господө јенмөј, мы-
 нө тајө тјан?

Ваека. Виетав, кодө мөдөдис?

Пөчө. Ме-ме... Педөр, Педөр ыстис...

Митреј да Наста. Ку-ка-ре-ку!

Пөчө (зурбөтө). Господө Исусө Хрисө!
 Бесјас-кө тјанө овмөдчөмаөс а?

• Митреј да Наста (петөны пызан увесө)
 Мјау-у-у!

Пөчө. Тпу, тпу, тпу... (пышјө).

Степан да Ваека. Ка-ка-ка!

Митреј. Мыјнө, јортјас, колхоз јыв-
 сыд?

Ваека. Мыјнө те шуан, Степан?

Наста. Бура-і ти варовитид пөчөдыккөд.

Степан. Ме мыј... Пөчө пырны.

Ваека. Сіккө пырам? Öтлаын кутам
 инө Митреј, ужавны.

Митреј. Тајө-і бур. Ми төдөм—ти ми-
 јанкөд мунад. Бура-і кыресыны—ужавны
 кутам.

Гудöкaсыг (пырö да ворсö, ставөн еы-
лöвы).

Карлы чолöм мöдöдам.
 Ас еиктö колхоз лöеöдам.
 Сетам мöда-мöдлы кi...
 Колхозö пырам ставөн мi.
 Öтувја јон ужөн
 Кулакöс зырны кужам.
 Көнi мунö öтув уж,
 Сен бырö важеа сiсмöм вуж.
 Вещö туж шöреыс тi козјас:
 Мунам ставөн мi колхозö.
 Кулакöс мi пазöдам,
 Вилъ југöр еиктö разöдам.

І Н Д Ö Д Т О Р Ј А С :

Тajö кык ворсанторсö позö вöчны лов-
 ја гачет лезiгөн. Ворсыејаслы колö бура
 тöдны ролсö, еорнитны гораа гöгöрвоана.

Ворсöмыс мунö: воzza јукöдас—Степан
 ордын, мöдас Васка ордын. Крестана кер-
 ка. Ворсыејаслөн колö асыныс воzmöст-
 чöмсö петкöдлыны—„немöј стсенајас“
 вöчны оз ков. Повöмјас, чүмöмјас, скöр-
 мöмјас—колö петкöдлыны тöдчана, образ-
 нöја. Степан да Васка, кыч тыдалö пјес-
 сасыс, гöл крестана. Наста Степанлөн
 ныв, велöдчöма ШКМ-ын. Митреј—комсо-
 молеч. Лöсыд ескö Митрејыс-кö ачыс вö-
 ли кужö гудöкaснысö. Кулакјассö да вöв-
 тöмјассö позö индыны еиктса јöзöс ас нiм-
 нас, сöмын мед неуна збылмö сiјö. Став
 пјессасö позö јитны меставывса условјö-
 јаскöд, сöмын самөн да кужöмөн.

Тajö зев ыжыд буртор еетас гöран-кö-
 чан кампањнö нүбдiг кежлö лöеöдчiгөн
 вiставлан уж нүбдöм бокеан.

21 мільѣон.

фото Гулаѣвлѣн.

I.

Ружтѣмѣн кысѣѣны тракторјас, на бѣреа—косканыс черјас сужѣмѣн—мунѣны вѣрлѣзѣјас: пѣрыѣјас, томјас, зонјас, нывјас. Асывоѣ. Кѣзыд рудѣн пастѣбма вѣрыс. Со лыда том јѣзлѣн кылѣ гораа сылѣм. Војнас вѣјтѣлѣн пуктѣм талајас вомѣн воелалѣны јѣз, којѣны кокјаснас ѣтарѣ-мѣдарѣ, мунѣны атакужтѣны вѣр.

Таѣи быдлун. Муртса-на шондѣыс шыбытас јенеж вѣжѣстассыс плаг рѣма југѣрсѣ—вѣркѣркајасеан. Војыв крајса вѣрѣ мунѣны уна еѣ сурс робѣѣј.

Вѣрвѣчанинын, быгѣтѣ щѣктѣм сѣртѣ, јѣзыс паскѣдѣѣны вѣѣѣн, сылѣмыѣ дугдѣны—сы пыдѣдѣ кылѣ черјаслѣн чуксѣсѣм да пѣлајаслѣн сѣрнѣтѣм.

Сѣреѣн-бѣреѣн пѣрѣны му былѣ пожѣмјас да козјас. Пѣрѣ пуыс, сѣјѣс увјѣны,—да вѣрлѣзѣыѣ мѣд пу-нын пѣрѣдѣ...

Кыѣ ѣтѣ мѣлѣон кубѣметр вѣр таво колѣ лѣѣны Војыв крајса вѣрлѣзѣыѣјаслы,—таѣѣм мог сѣтѣс Сѣвет Сојузса правѣтелство да партѣја.

Та вѣсна Војыв вѣрѣс сувтѣдѣма бѣвѣѣј ѣд былѣ. Та вѣсна ѣнѣ војыв вѣр-

ын нѣшта гѣраажык ѣјжѣѣны пѣлајас, камгѣны черјас, уна во сулалѣыѣ пожѣмјас да козјас кералѣгѣн.

Та вѣсна вѣрнѣлѣтан заводјасыѣ, Мѣскуаса фабрѣкјасыѣ—быдласан лѣктѣны вѣрѣ ударныкјас—коммуныстјас, комсомо-лѣчјас, робѣѣѣјас.

Вѣрын мунѣ вермасѣм, вермасѣм кыѣ ѣтѣ кубѣметр вѣр вѣсна—вермасѣм вылѣ фабрѣк-заводјас да елѣктростантѣсѣјас вѣсна—вылѣ олѣм вѣсна вермасѣм.

Пѣрѣны пујас, ыжѣѣны тракторјаслѣн моторјас, гораа чуксѣсѣны черјас, чукѣрѣн сылѣѣны пѣлајас.

Вѣрѣс атакужтѣны. Вѣр бѣрынѣтѣѣ.

II

— Мѣ, Сѣтенскса вѣрлѣзан комсомо-л брѣгадаыѣ ударныкјас кѣсѣыѣсам сѣзон чѣ-жѣн пѣрѣдѣны 512 кубѣметрѣн быд морт былѣ. Чуксалам ѣрдѣыѣны Пѣчевскса учас-токыѣ брѣгадаѣ.

Пѣчевскса комсомолѣчјас чукѣстѣѣм воѣм мыѣтѣ вѣѣжыкѣсѣ повѣысны код. Му-кѣдјасыѣ вѣсѣг кутѣсны шуѣсны:

— Најо-кө јөмөмабе-а! Шөр норма-ыс—250 кубометр сезоннас, а најо—512-өс! Кык мында дорые унжык.

— Мјјан бригадаын којмөд јукөныс нывјас—вөтчынытө ог вермөј.

Сөмын унжыкыс шүисны:

— Вөтчам, аснимөс ог јанөдөј.

Чукөстчөмсө примітисны. Сетенскса да Печевскса комсомоллөдн бригадајас чоры-да сөтисны черјаснас.

Возжыкөсө вөрлезыејас на вылын вөлі сералөны:

— Кералад өтө пуөн бригада былө!

Сөмын регыд дүгдисны сералөмсөд: Сетенскса бригадникјас луннас кералөны 4 кубометр вөр—зоңнас олөмө пөртөны асыныс көсјысөмнысө, а печевскса бригадникјас 2½ кубометрөн пыдди луннас вөчөны 3 кубометр морт былө.

Вөјыв крајса карјасые да еіктјасые дорыв лөктөны і лөктөны выл бригада-јас да бөстчөны вермасны.

Вөлөгдаын комсомолөчјас веөіг котыр-тисны асыныс учлөсхоз. Участокс ужалөны-нын 100 комсомолөч, нөшта содтас-ны 150 мортөс. Ужнас сөні вескөдлөны Мөскуаса вөр институтые студөнтјас.

Комсомолөчјас-ударникјас кышөдисны Кулојскөј рајонса кызөд вөручастокыс вөрлезыејасөс. Тајө участкаса вөрлезые-јас вөчисны боевөј резолүтсја:

— Мө көсјысам вөрлезан вөт воөа план олөмө пөртны кадын. Мө ог көсјө колтчыны центреса робочөјјасые, мө көс-јам накөд мунны өтвестын да өтвылыг-вужны паныдасан сөкыдлүнсө сөтсјализм течөмын. Тајөн мө кучкам кулак да рвач куза, кодјас зилөны торкны вөрлезан план тыртөмлы. Чуксалам ордјыены дас-өізімөд вөручасток.

Вөјдөр вөлі вөркеркајасад полан-і пырнытө: жоқ тырыс чігарка пом, сөла-лөмаөе, пөлөсјасас чераңвезјас, сынөд-ыс сөкыд ва паскөм көсмөмсөс да најт морт тушајасые.

Мөскуаса комсомолөчјас та куза ча-быртисны вөрлезыејасөс, велөдны кутисны сөстөмжыка овны. Оні вөрлезыејас өз вермыны ошјыены комсомолөчјасөн: сынөдыс сөстөм, керкајасын шоныд, лөсыд, гажа.

— Аттө тјаңлы, том јөз,—ошкөны комсомолөчјасөс вөрлезыејас.—Асныс керкаын оз курутчыны дај мјјанөс оз лө-ны. Велөдөны. Сізі-і колө. Сөстөма ов-нытө буржык.

Лөдемса тракторјас базаые вөрлезые-јас лөктөны быдторө јуасны Мөскуаса бригадник-комсомолөчјас дінө.

Ударнөј бригада Ташын (36-өд кв. Мајаса лөспромхоз).

— Віеталёй, жортјас. мыј вѣчны?

Вѣрлезыејаслѣн порасѣмјас, корѣмјас, віеталѣмјас—ставыс мунѣны мѣскуаса брѣгаднѣкјас пыр. Најѣ котыртісны вѣрын парвѣја да комсомол јачејкајас, рабочком, гѣрѣ пелѣсјас, лѣзѣны етенѣ ѣшѣдан гачѣтјас, нуѣѣѣны вѣрлезыејас пѣвсын еорнѣјас.

Вѣрлезые комсомолѣчјас вермасѣны кык фронтѣн: лѣзѣны вѣр да путкылтѣны важ оланногсѣ, кыпѣѣѣны культура.

Бжыд бумага лѣст ѣшалѣ пу вылын. Бумага вылас гырыс шыпасјасѣн лѣкыныка гѣжѣма:

„Зонјас пыцкыс-кѣ рѣштвокежлѣ код-кѣ петас вѣрыс, накѣд мѣ, ныв комсомол-кајас да беспартѣјнѣјас, ог кутѣј мусу-касны, ог мунѣј сѣщѣмјас саяс верѣс-саяѣ.

Ташѣм „улѣматум“ пуктѣсны зонјас-лы Јемѣтса вѣручастокыс нывјас.

„Рѣштво“.

Тайѣ кывјыс вѣрын сѣч-жѣ кылѣ, кыгѣі-војна вылын „газ“. Колан војасѣ вѣрыс гортаныс „рѣштво“ кежлѣ ветлісны уна еурс вѣрлезыс. Најѣ вѣлі мунѣны, колѣ-ны фронтсѣ возсѣн.

Гортаныс најѣс вѣлі вѣдчысѣны жы-нанјаслѣн гораа бовгѣм, вѣчкоса ладан шын, вѣна да самѣкур.

Таво тѣв фронтсѣ лоі кутѣма. Попјас, кулакјас да вѣпаѣн вузасыејас ез вермы-ны вѣдчысны вѣрлезыејасѣс.

Севенска комсомолѣчјас медвоз кы-мѣѣчсны:

— Мѣ аеным ог петѣј вѣрыс дај став выннымѣс пуктам, мед вѣрлезыејас колт-часны вѣрѣ!—таѣј шуѣсны најѣ.

Шуѣмыс ез ло весшѣрѣ.

На бѣреа вѣтчысны Подолінска еѣкт-ѣѣветулыс, Сухонска рајоныс вѣрлезые-јас. Најѣ шуѣсны:

— Кулакјасѣн да попјасѣн „рѣштво“ празднужтны корѣм вылѣ, мѣ вѣча вѣчам аенымѣс ударнѣкјасѣн лыѣѣѣмѣн. Кѣсјы-сам кык мындаѣѣ сѣдтыны вѣр вѣѣѣмѣс. да-і сѣдтѣсны.

Сѣмын мѣскуаса комсомолѣч Фролов бѣрынтчыс, пышпѣс вѣрыс. Колѣѣѣгас Фролов ВКП (б) мѣскуаса комѣвет Колон-нѣј залын сѣтлѣс кѣсјысѣм—тыртны асыс мѣгсѣ, а ачыс пышпѣс вѣрлезан фронт вы-лыс. Чѣлмохотса тракторјас базаыс ком-

сомолѣчјас асланыс собранѣѣ вылын вѣ-чысны сылы прѣговор:

— Вѣтлыны комсомолыс.

Кулакјас да попјас јона скѣрмісны „рѣштволун“ празнѣкалѣм путкылтѣѣм вѣсна. Кулакјаслы оз еур бѣтны вѣрле-зѣм вылѣ пѣбрадјас, а попјаслы еша воѣс ѣптаныс „рѣштволун“ помыс. Сѣкѣ најѣ шуѣсны „ѣејствужтны“ мѣдногѣн. Најѣ щѣѣ-жѣ шыбытѣсны лозунг:

— Ставѣн вѣрѣ!

Тайѣ вайѣѣс Којнаса рајонын татѣѣ; сѣнѣ кулакјас кералѣсны да шыѣѣѣлсны вѣрсѣ, тырталѣсны керјасѣн тујјасѣс. Ко-дыр гѣл крѣсѣана сѣтѣсны налы ѣтувја отпор, најѣ нѣјтѣсны ѣтѣ гѣл крѣсѣанѣнѣс.

Пѣнегаса рајоныс Оѣзерв поп весѣг пѣсѣ ытѣс вѣрѣ, нуѣѣны еорнѣ вѣрлезые-јас пѣвсын, мед оз уѣавны...

Сѣмын... вѣрлезыејас ез петны вѣрыс, а Оѣзервлѣн шыс вескалі решетка саяѣ.

Сѣкыд вѣрлезыејаслы вермасены ку-лакјаскѣѣд, сѣкыд адчыны бојевѣј фронт вылыс комсомолѣчлыс пышпѣмѣс.

Сѣмын војвывса комсомолѣчјас кужѣ-ны вѣзны вѣчакывсѣ врагјаслы.

Вѣрыс кѣкјамыс ударнѣк пышпѣѣм вылѣ вѣчакыв пыѣѣі северовѣнскса технѣкум-јасын велѣѣчысјас канѣкул дырјѣ бѣт-чысны котыртавны вѣрлезан ударнѣј брѣ-гадајас. Пѣдтехнѣкум ытѣс брѣгадаѣн кыѣ-мортѣс, воднѣј технѣкум—сѣ мортѣс.

Кардорса вѣрпѣлѣтан заводјасыс робо-чѣјас чукѣртѣсны еѣм вѣрын индустрѣалѣ-затѣја нуѣѣѣм вылѣ. 26-д № вѣрпѣлѣтан завод сѣтѣс пѣпѣтѣ 1500 шайт, 3-д № вѣр-пѣлѣтан завод—3000 шайтыс унѣкыс. Быд заводын мунѣны суббѣѣнѣкјас, кѣнѣ робо-чѣјјас сѣтѣны асысныс шѣјтчан часјасѣс, мед ескѣ.

— Вынмѣѣдны вѣр индустрѣја!

Гожеа ватуј дырјѣ заграничасань Кар-дорѣ волѣс 1000 кымын сѣдно.

Мѣд во нѣшта унѣкыс садно-на лѣк-тас заграничасань вѣрла. Мѣд во кежлѣ СССР-ын стрѣйтѣѣм вылѣ ковмас нѣшта-на унѣкыс вѣр материал.

Та вѣсна—таво тѣв вѣрлезыејаслы колѣ вѣлі лѣзны 21 мѣлѣон кубѣметр вѣр. А вѣт вѣса план олѣмѣ нѣртан медбѣрја во-нас Војвыв крајын вѣрлезѣм сѣдас—60—65 мѣлѣон кубѣметрѣѣ.

Зумыда тувтчалом кылö

1

Зумыда тувтчалом кылö,
дöлалö суре лыда плаг.
Мыреыс жöз гораа сылö,—
Сылöмеыс тиралö враг.

Гöрд шондi жүгöрсö коjö...
Мај первој лун талун, вок.
Мунöны мильон жöз стројөн—
Зумыда тувтчалö кок.

Парижын, Берлинын, Рурын—
Быдлаын улчјас тыр.
Мыреыселөн öти мөви јурын:
„Чепјасыс мездысны пыр“.

Мыреыс жöз пујисны сојсö:
дасöс-нын — тын кыптас кор.
Рытывсаң, дунывсаң, војсаң
Муеарын жүрјöдлö гор.

Зумыда тувтчалом кылö.
дöлалö суре лыда плаг.
Мыреыс жöз гораа сылö,—
Сылöмеыс тиралö враг.

2

Кыптіс јенежын сөд кымөр...
Кыліс чорыд лыјом шы;
Сарган шыөн тыріс сынöd.
Војтыр вывті муніс гы.

Пелöс сајсаң (вылын шашка)
Петіс вöла офітсер.
Мыреыс жöзлөн лөніс кашкөм.
Скөра лаптіс улч шöр...

Улч боксаң шондi возын
Зірдалöны уна шытык.
Броневік сен медеа возын
да вöла салдат соңна кык.

Міетом шыөн чалскөм кыліс...
Кіетны күтіс свінеч зер.
Орі жöзлөн гора сылөм.
Тыріс вірөн улч шöр.

Кыптіс јенежын сөд кымөр...
Кыліс чорыд лыјом шы;
Сарган шыөн тыріс сынöd.
Војтыр вывті муніс гы.

3

Оңалö. Јенежыс дiмвiзö — лöз.
Лыјеöмлы жүрјöдлö јöла.
Баррікадајас вылын ужалыс жöз
Перјöны мезлун да вöла.

Гöрд знамја дöлалö шондiкод дон.
Мыреыс жöз оз овны вееөн: *)
Баррікадајас вöчöны пöрыс i том;
Збој војтыр лыјеöны сесаң.

Кышöдчыс војтырлы паныдөн сек
Сувтісны суре лыда војска.
Лыјеöмыс чорчö да паскалö век,
Пулемјот зев јара голекö.

Тышлөн шы гымаліс зон сүткі чöж.
Кыліс щöц пушкалөн ергөм.

Аскінас арестјас, лыјлөмјас щöц:
Кар бокын — турма счен бердын.

Оңалö. Јенежыс дiмвiзö — лöз.
Лыјеöмлы жүрјöдлö јöла.
Баррікадајас вылын ужалыс жöз
Перјöны мезлун да вöла.

4

Ставмувыв војтырсö кыпöдыс Сöвет Сојуз
Муеарас выл шыјас лезö.
Мезмөм збој војтырлөн выл ужын сојыс
оз мүч:

Вылнога мөд олөм течö.
Медыжыдтор мiјан та кадын — вiт вога
план,

Сiјöс мi тыртам нол воөн.
Ставмувыв мыреыслыс тышкасөм төдам
мi тан—

Отсöгiд мiјансаң лөö.
Сөд кымөр вежтасөд мытчысö гөрд шондi.
јар,

Јүгöрыс долыдлун сөтас.
Мöдa-мөд отсöгөн бергөдам асног му сар...
Врајаскөд тышкө мi петам.
Ветлө-нiн муеарас выл вујөр — паскалö
пыр...

СССР — вујөрсö содтö.
Воас кад! Мезлунсö вiдчыны абу-нiн
дыр—

Јон гыөн матыемö, локтö.

*) Веешөрö.

О р д ы м

Ставмувы вoйтырcö кыпöдыe Сöвет Союз
 Мусарас выл шыяс лeдö.
 Мезмöм збoй вoйтырлөн выл ужын сойыс
 оз муз:
 Вылнога мöд олöм тeчö.

5

Май первој лун мијан туј индые козув.
 Мыреыелөн вермөмлөн тујыс көт куз...
 Талун ми сетамој көсјеом воэвыв:
 Ставмуас котыртны Сöвет Союз!
 Турмаын сietöмјас, лылөмјас, вијом;
 Виçкојас, пушкајас, гиçöд да сүд,—
 Таçöм öружјöыс нарғытыс кыч,

Таç најö сетöны мыреыелы „шуд“.
 Врагјаслөн выныс-ни, налөн лок грöза
 Оз вермы лантöдны зумыд кок шы.
 Мездыеан мөвијас ми быдлаö көçам—
 Кышöдам мез вöсна вермасан гы.
 — Збoй јортјас! Вылöжык кышöдам
 плагјас,
 Воçланö нуамöј сувтлытöг пыр...
 Кылад, со: зумыда мунöны радјас,—
 Коммунист партија налөн — туј ныр.
 Май первој лун мијан туј индые козув.
 Мыреыејас вермөмлөн тујыс көт куз...
 Талун ми сетамој көсјеом воэвыв:
 Ставмуас котыртны Сöвет Союз!

Мітрук Јак.

К ы р ј ы л ы н

Сöдöе,—щöгöе кымöрјас.
 Вежöе,—полтçомаде пожöмјас.
 Небыд,—шоныдöе төв нырјас
 Мыла кышыдöе гор шыяс.
 Ју бердеан жүжыд кыр јылын,
 Кер лeçан кaтiшщö вылын
 Жүöны унаиң јöз,
 Јöз гажнас гажмöма коз.
 Сeралöм... Горнiјас кылö:
 Ју ворјöд мунö зев ылö...
 Ужалöм пуöмөн пуö...
 Ужалыс вoйтырыс жүö...

Чер банөн пу бокö клонгö...
 Пурјасан көлујыс содö;
 Налкаын песöны нөр
 Көртавын сортöвöј кер.
 Ужалö,—коллектив збитçö.
 Ас воçас мoгјасөн пунктö:
 — Косö мед ниöти кер,
 Кылöдны став лeçöм вөр.
 Вит вoса план öдјö тыртны,
 Нoл воиң олöмö пöртны.
 Лөбөдны олöмсö вылöс
 Бырöдны важ колас мылöс.

далъневосточнѣікјаслѣн ыланкывјас.

Вѣлі нѣјтны, нѣјтны кѣсјѣм!

ѢЕМЈАН БЕДНѢІ.

Вѣлі нѣјтны, нѣјтны кѣсјѣм,
Бура нѣјтны мѣјанѣс.
Ег мѣ шондѣ улын пѣжеѣј—
Вѣдчыѣмѣј најаѣс.

Ѣд, кітајса генералјас
Тышкасыѣјас повтѣмѣе:
Мыреыѣ војтырлыѣ кварталјас
Пазѣдлѣны туйтѣмѣѣ.

Збојлун налѣн ылѣѣ кылѣ...
Сѣлѣмјасныѣ пуѣсны,—
Сѣвет Сојуз „дурѣм“ ылѣ
Сетны отпор шуѣсны:

„Большевікјаслыѣ неж позсѣ
Кѣлѣ ѣікѣѣ чергѣдны.“
Сѣмын пыр-жѣ бѣрланъ вожсѣ
Налы лѣі бергѣдны:

Вѣлі нѣјтны, нѣјтны кѣсјѣм,
Бура нѣјтны мѣјанѣс.
Ег мѣ шондѣ улын пѣжеѣј—
Вѣдчыѣмѣј најаѣс.

Сѣзі сѣтѣм,
Сѣзі летѣм,
Сѣзі најѣс пырѣвѣтѣм:
Пыр-жѣ Чжанјас,
Сѣе-Ланјас
Нѣтајасѣн тыртѣсны.

Нѣта нѣта ылѣѣ чужѣ,
Лѣнѣе...
(Мыј-нѣ вѣчнытѣ?)
Ас уж вѣчны бура кужам
Мѣ, далъневосточнѣікјас!

Чжанлы вѣчакывјыѣ мѣјан—
Тышкын збоја вермасѣм.
Мыреыѣ јѣзкѣд кыѣ-кѣі
Олѣм дорны термасам.

Вѣлі нѣјтны, нѣјтны кѣсјѣм,
Бура нѣјтны мѣјанѣс.
Ег мѣ шондѣ улын пѣжеѣј—
Вѣдчыѣмѣј најаѣс.

Бојевѣј чуксаѣм.

А. БЕЗЫМЕНСКІІ.

Сѣні рытыѣ вѣжтас *) бердын
Щѣщ-жѣ ветлѣ часѣвѣј.
Сѣјѣ јѣе штыкыѣ враг чердлѣ:
Оз уз лѣнѣа ѣтѣ вој.

Мѣдым врагным мѣјан ужлы
Нѣнѣм ылѣѣ ез торк—пык:
Вѣжтас вѣзны кѣлѣ кужны...
Мѣдым гѣгѣр зѣргѣс штык.

Мѣ банѣт Чжан-Сѣе-Ланѣс
Бура кырѣсѣм... Нуѣс кок.

Мѣд „поход“—кѣ кѣсјѣ панны,
Мѣдпов сѣдтам!—Волам бок.

Врагым мѣјан гѣгѣр шѣјтѣ,
Сыр-нын—даскујѣм во чѣж.
Асыѣввыѣсаѣ врагѣс нѣјтыѣ—
Нѣјтѣ Рытыѣвылын щѣщ.

Мѣдым врагным мѣјан ужлы
Нѣнѣм ылѣѣ ез торк—пык:
Вѣжтас вѣзны кѣлѣ кужны...
Мѣдым гѣгѣр зѣргѣс штык.

Ужным мѣјанлы зѣв дѣна,
Щѣщ-і штыкным зумыд, јѣе;
Сѣвет порок кѣстам јѣна—
Другѣн мѣјанѣс он бѣет

Мѣдым врагным мѣјан ужлы
Нѣнѣм ылѣѣ ез торк—пык:
Вѣжтас вѣзны кѣлѣ кужны...
Мѣдым гѣгѣр зѣргѣс штык.

СССР-са вѣжтас пѣлѣн
Ветлѣ повтѣм часѣвѣј.
Оз лѣ врагыѣ нѣѣтѣ полѣм:
Мѣјан вынным бојевѣј.

Кѣдыр ковмас нуны ылѣыѣ
Фронтјас ылѣын врагкѣд кѣс:
Лыны, суцкыны сек збылыѣ
Кужам!..

Штыкным мѣјан јѣе.

Мѣдым врагным мѣјан ужлы
Нѣнѣм ылѣѣ ез торк—пык:
Вѣжтас вѣзны кѣлѣ кужны...
Мѣдым гѣгѣр зѣргѣс штык.

*) Граница.

Блүхер арміјалөн ғыланкыв.

А. ЖАРОВ.

Асыввысан, асја војо
Кыштіс ыжыд кымөр—лөз.
Сопка сајеан зер-нын којо...
Доктө міјан ыллө грөз.
Сіјө грөзые мі ег повзөј,
Егө бөрзөј, кыз том ныв:
Пула зерөн воча сөвзөм—
Грөзлы сетім вочакыв:

—Гашкө, еща өтчыд сөвзөм?

Вермам мөдые!—

Зев-кө бур.

—Блүхер јорт, мі огө повзөј:

Бојө мунам—

Пуктам јур!

Гөрд арміја ас збој вынөн
Бандітјаслы, „гіжіс чек“...
Налөн регыд віеміс кынөм—
Бөрлаң гөгылтчісны сек.
СССР-са вежтас дорын
Љок враг паскөдөма сыв.
Тажө чорыд ыллөм горын
Кылө налы вочакыв:

—Гашкө, еща өтчыд сөвзөм?

Вермам мөдые!—

Зев-кө бур.

—Блүхер јорт, мі огө повзөј:

Бојө мунам—

Пуктам јур!

Доктор ыллө чорыд кін

Кучкам!..

Врагыс вөчам бус.

Медым „пјатілетка“ міјан

Ҷорізалөмые ез күс.

Медым ыллөг олөм течны

Ез торк некущөм бандіт:

Чорыд залпөн кутам лежны...

Тази вочавічам зіе:

—Гашкө, еща өтчыд сөвзөм?

Вермам мөдые!—

Зев-кө бур.

—Блүхер јорт, мі огө повзөј:

Бојө мунам—

Пуктам јур!

Вөтлам врагөс вежтас сажө,—

Көртам бандітјаслые кі.

Мыреыс војтырлы Китајө

Ыстам ыжыд чолөм мі.

Врагным јаңзім сорөн сетчіс...

Ыль уж повтөг, гора еыв.

Асыввылые мі бојечјас

Оні сетам тащөм кыв:

—Гашкө, еща өтчыд сөвзөм?

Вермам мөдые!—

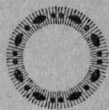
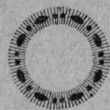
Зев-кө бур.

—Блүхер јорт, мі огө повзөј:

Бојө мунам—

Пуктам јур.

Коміө вужөдаліс **Виль Паш.**

Заводлөн чужомыс нуммунлас... Кыломас омблгчём стрөйбajas-да кышөдчыс вөрпујас јөзлыс заводө ужавны локтөмсө, куҗ уҗөмыс палөдны вошјөмсө. Вөр-ваыс оз-нын уҗны. Палалөмас. Витчысөны јөзлыс воөмсө, шог чөвсө, гажа шумөн тыр-төмсө.

Уква ловзөддөмөн—ловзө Војвыв му.

1929-өд воса гөжөмбөр.

Пруддөны... Косјасөд бузгөны, визув Укваөд ва паныд ныргөны шыагјас. Нүжөдчөмас унаөн помавыв берөгөд, быд бөчева помың вит квајтөн, поснөдик воөколөн кыскөны шыагјассө војтыр. Шыагјасыс сундөмас, кызыныс тырөмас көртөн.

— „Локтөны“—мөвпалө, радпырыс вичөдө јөзыслыс локтөмсө Чибју 1).

Воисны. Нөмтор абу. Ставыс пус-пас вөчөма. Ставыс бырөма. Овмөдчыны нөнытчө. Весигтө он адчы нөтө колана көрт тор.

Колө овмөдчыны, колө вошјыны заводөс, палөдны унмовөм кыз, сөкыд унеыс; колө вошјыны уҗө.

Щөлла вылө өшалисны палаткајас. Гојансө пуны щөллаө кодјисны пач, да-і овмөдчыны. Вошјисны важ жуғласөм, кисөөм завод местаө течны вылөс, топыдөс.

Му пыщкыс заводитис пычкыртны нөрп.

1930-өд воса төв. Феврал төлыс.

Колі сетысаң во жың. Локта Чибјуө ју вомөныд. Тыдөвтчис... Југјалөны елек-тричөскөј лампајас. Нумјалөны вира чужөм банөн Щөлла дор јылө лажмөдчөм керкајас. Мыјнө тајө... мыј та мындаыс сені. Оти вышка да кык важ керка вөлі... Оти ог вермы сетны лыд; пукөсалөмаө куҗала вылө стрөйбajas. Стрөйбajas костын кык зөв вылө качөдчөм радио еурја сулалө.

Важ вышка дорө лөбма зөла, вылө (рөҗведөчнөј бурөнчөјас вөчны) вышка.

Сыв со кымың јусаң вывланың—вөрланың—сувтөма зөв жуҗыд вылө вышка. Кыркөң јылын ыҗыд јывтөм нөја код-трубасө качөдөма качөгарна; пөллалө јөнежө бикің сорөн, разөдө трубаыс щын.

Сөлөмө јункө... Бығгөкө некөр-на тан абу вөвлөма, бығгөкө тајө местасө немөн-на абу адчылөма... Вежөма, југдөма, кыз онмөн уҗөмыс садмөма; сінва петан шөгыс гажмөма. Вөстасас кути воны-да нум-јалө—ме вылө вичөдө заводыс, топ мыјкө көсјө шуны да нинөм оз шу.

4) Чибју—кытчө вөчлөмаө нөрп заводсө сені мөстакыс шусө Чибјуөн.

Важ вышка јурын пуркјалө, шпорөдчө өшалө гөрд плаг.

Воі. Ју вылыс каі. Муни катыд помас да пыри експөдитсјаөн јуралысјас олан инө. — Почө вылыс лөбм заводөн төдмас-ны,—јуала налыс.

— Почө,—воча вичөны меным.

Нөдыр сөрнөтыштөм бөрын мөдөдчөм заводөн төдмасыны.

Експөдитсјаөн јуралыс Сидоров јорт-көд мөдөм завод куҗа. Вичөда: өҗөсјасын өшалөны гөжөдјас: „лекарня“, „аптека“, „геологический музей“ да уна мүкөд.

Пырим качөгарнаө... Сулалөны нөл зөв ыҗыд (жөжеаң да јіркөз) пачјас. Кујимыс-лөн пыщкас лысө бө—ломтысөны, а нө-лөдыс сек ломтысөтөг сулалөс.

Пачјас дорын сулалөны дон көртөкөд чужөма, пужөм соја војтыр, пачө нес лөд-ны лөөдчөмаө. Пачјасыс бөыс увгө... Шумөн шонөдө котөлјасыс васө. Көчөл-јасөаң нүжөдөма вөснө трубајас; трачкөд-чө војөдө сеті пар аслас шуөм местаө—ужавны, машинајас бергөдлыны.

Качөгарнаыс петөм бөрын пырим куҗ-нөчаө. Гөрнөны 5) лысө, ломтысө бө; на-көвал вылын камөдөны дон көртө даскык вит кило мөлөтлөн плөшјас... Бөкөныс козулөн лөбө... гор шыыс косалө—тыртө-ма маті гөгөрсө. Помлаңас шарскөны, куҗ напөлөкјасөн вүштөны көрт, вөчалөны уҗалан көлуј.

Уҗыс пуө!..

Куҗнөчөсаң воім „геологический музей“ нөма гөжөда керка дорө. Пырны кути... Көчөас нес чуркакофјас кујлөны.

— Тајө-нө мыјјас, тащөмјасыс?—јуала ме Сидоровлыс.

— Тајө, таҗ муыс слөјјассө шөдөдө-ма; та серти геологјас төдмалөны мыјјас муас өмөс.

Пырим керкаө. Керкаыс тырөма быд пөлөс изнас да руданас; ставсө јанасө јорта јортөыс төчөма.

Пызан сайын пукалө инженер, вөдлалө руда ізјассө да мыјкө гөжалө бумага вылө.

— Тајө ставыс чукөртөма Ухта ју бө-рөгыс,—меным шуө Сидоров јорт.

Мөнө дөвө бөстис: та мында пөлөс із да руда Ухта ју пөлөн!.. А став Коми му пөсталаыс-нө мыјда чукөрмас?! Код сылы вермас сетны лысө?!. Кор-нө сјө став өкасыс лөб төдмалөма?!.

5) Гөрнө—дортысјаслөн көрт дөвөдан бө мөстакыс.

Изјассѳ видлалім; јона-жѳ уна пѳлѳс!..
 Сы бѳрын мунім вѳлье ештѳдан, выл
 жуждѳ вышка дорѳ. Сен јурас кашкѳд-
 чѳны мортјас, ештѳдѳны вышкасѳ.

Вышка дорѳ кѳстерѳ течѳмаѳе бѳчка
 кыз трубајас. Трубајаскѳд ортчѳн водта-
 лѳмаѳе штангајас; ортчѳн-ортчѳн пукта-
 лѳмаѳе кыз кѳрт гезјас.

Вышка пыщкѳ пырѳм бѳрын еинмѳ уѳи
 повѳѳдана кыз нѳа брусјас вылѳ пукѳѳм
 машѳна. Ыждѳ јон. Видчыѳѳ уждѳ лѳждѳм.

— Тајѳ вышкасѳ ештѳдѳны март мед-
 вѳѳѳа лун кѳжлѳ; кык лун мыѳт тан вош-
 јасны таргыны, буритны—пырны ѳѳрп дорѳ.

ѳнѳз пыр-на вѳчалім разведѳчнѳј бу-
 рењѳјас, а ѳни вошјам-нын пырны озыр-
 лунла; вошјам-нын сы дорѳ пѳскѳдны ѳѳѳс.

ѳдјѳ-нын озырлуныс му пыщкыѳ петас,—
 меным шуѳ Сидоров јорт.

Виѳѳдан: быдлаын ужалѳны. Гѳгралѳ
 те гѳгѳр кѳртјаслѳн брѳнѳѳмыс, пѳлајас-
 лѳн чарскѳмыс, черјаслѳн швачкѳмыс.
 ѳлѳмыс пѳѳмѳн пѳѳ, гор шыѳс јѳлаѳн
 јурјалѳ мунѳ.

Ме видлалѳ ѳѳрп заводкыѳ ставсѳ. Сѳјѳ
 збылыѳ кѳк јылѳ сувтѳ. Сылѳн чужѳмба-
 ныс во жынѳн вежеѳма тѳдтѳм выјѳз; сѳјѳ
 абу важјакѳд вугыр, сетѳн ѳнѳ уждѳс пѳѳ!
 Озырлуныс кѳмлѳн јѳктѳ...

Ужалыѳ јѳзлѳн вын еѳѳсыс тырмас.
 Сѳјѳ аслас чорыѳ кѳјаснас пѳслалас став
 еѳкыѳѳ и лѳксѳ.

Мѳ отсалам, содтам ыждѳдам вынѳѳ.
 Мед шѳкыѳ пармаѳд ѳдјѳжыѳ јѳтас Чѳб-
 јуѳѳ Мѳскуакѳд уклада кѳрт јѳтѳд.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА НОВЫЙ ЖУРНАЛ

в помощь начинающему рабочему и крестьянину-писателю, рабкору,
 и селькору, начинающему критику и рабочему рецензенту в их
 творческой работе

„Литературная учеба“

Ответственный редактор М. Горький. Зам. ответ. редактора А. Каменев.
 Редакция: Ю. Лебединский, Н. Тихонов, В. Саянов, М. Чумандрин.

В своей работе журнал будет опираться на основные кадры Комкадемии, РАПП, РАНИОН,
 ЛИМ, ИЛАЗВ, на крупнейших советских и иностранных писателей, критиков и историков
 литературы.

★ ГЛАВНЫЕ ОТДЕЛЫ ЖУРНАЛА

Диалектический материализм и вопросы художественного метода.
 Работа над художественным словом.

Обзор крупнейших явлений современной литературы.

★ Дискуссионные вопросы художественного творчества.

Помощь низовым литературным кружкам.

Письма из редакции начинающим писателям (М. Горький).

Консультационно-справочный отдел (Лучшие из присылаемых худож.
 произведений начинающих писателей будут продвигаться в печать

★ Рукопись и ее изготовление.

Подписная цена: за полный курс (20 кн.)—10 руб., на первый курс (10 кн.)—5 руб. При под-
 писке на полный курс из 20 книг—задаток 2 р. Остальные наложенным платежом в четы-
 ре срока. При подписке на первый курс из 10 книг—задаток 1 р. Остальные наложенным
 платежом в два срока. Пересылка книг за счет Госиздата; пересылка наложенным плате-
 жом за счет подписчиков.

Подписка принимается в магазине Коми Издата. Цена в рознице 60 коп.
 Сыктывкар, Коми Изд-во.

С і к т с а е р п а с ј а с.

ОЧЕРК

I

Јар вѳв еблѳмѳн ѳецишѳеім Сыктыв карсаѳ...

Бригада вѳт морт мунамѳ еіктѳ нуѳдны тувсов гѳра-кѳча кежлѳ лѳеѳдчан уж.

Луныс 'выјкоѳ тулыслаѳыд. Пѳльалѳ мелѳ лунтѳв. Вѳвјас цапкѳны-рѳтгѳны во-чѳ. Ота дѳраѳн пышјѳ во-члаѳѳ туж Коми му пармаѳд. Тѳвса зор пожѳмјас да козјас томмѳмаѳе март тѳлыса шондѳјугѳр улын, југдыштѳм налѳн веж паскѳмыс.

Мунам... Шочыѳк пожѳма јаг сајын пујасыс паѳјасѳны мѳјанкѳд...

Кѳчкау паскыд Ежва вывсаѳ кыссѳм кырѳд Часѳ. Часын вѳвјас абуѳе. Лоѳ у-мѳдчыны тани. Аугдывтѳг веглаеіс топы-ѳік тушаа, кѳза тошка ѳаѳѳ.

Во-ч сез асыв. Сук вѳрѳд векѳыдѳк туж ку-ча гѳѳитам. Бѳрдѳмѳн сералѳ вугралыс пармаѳн тоѳѳ. Војыс пуркѳма ізѳма шобдѳ пы-ч, пујасѳе быѳѳн пы-чалѳма. Туж ку-ча колалѳсны ку-щѳмкѳ зѳла еіктјас.

Палын щын еурјасас сулалѳсны керкајас вылын...

Вылын Ежва кырјылѳ корѳгкѳд керкајас ку-ча саргѳма, пукалѳ От. Воімѳ Лыаты еіктѳ.

II

Сѳветын јѳзыс уна, уѳжыкыс ба-бајас да чеѳаѳјас.

— Семен, корсаѳ кукјастѳ ѳтлаѳѳаѳ? Ме ваја-жѳ?—Јуалѳ коллѳкѳтивѳ пырѳм баба.

— Талун вајѳсны-ѳын 7 кук, ѳнѳ-жѳ-ѳі вај. Гѳдсѳ зев лѳсыда вѳчѳмны.

— Пыр-жѳ ветла да ваја.

Керкаас гѳвкјалѳ лѳз табак щын. Бывлаѳ петтѳмтор: тѳлыс гѳжѳмыскѳд верма-

ѳѳны. Тѳвнырлѳн иелк кѳјасыс гартѳмѳн којѳны ѳшѳѳјасас гырыс жежыд лыаѳн лымсѳ.

Јонкод ѳаѳѳ вѳмсѳ пѳлыѳтѳмѳн пѳн пырыс гежѳѳітѳс:

— Иван Семенѳч, кулакѳз, зонмѳ, воі... Батракас-ѳд колѳ-жѳ пѳрлыны.—Бергѳдѳс сѳветын јуралыселаѳ.—Петр Мѳкајлѳвѳч, ѳырѳ-нѳ раскулачѳванѳѳсѳ он вѳчѳ? Дор-выв ѳтутѳчѳм вѳтѳчѳсанныѳ?..

— Пѳра воас, ставсѳ лѳѳ вѳчѳма,—во-ча вѳсталѳс сѳветса јуралыс.

— ѳет, тѳварыш, ме тѳда сплѳшнѳјѳс вѳтѳчѳсанныѳ. Ме-ѳд первој коллѳкѳтивѳст вѳлѳ во-чынсѳ, ѳнѳ тај кулак-а. Јапонскѳј војнасаѳ ме лѳворутсѳја дукаѳкѳд паны-ѳаслѳ.

— ѳѳік іѳнаѳ вылѳ быѳса лунѳн ужѳд-лѳн Кѳрѳ Пѳлѳтѳ керка вѳчѳгаѳ. Тырмы-мѳн ужавлѳм-ѳын теныд,—кодкѳ бабајас пысѳ јѳе гѳлѳсѳн швачкѳс.

— Ен сѳрѳ!!!—гораа равѳстѳс керка тырѳныс.—У. коллѳкѳтивыс квајтѳн петѳны, најѳ абу кулакјас-а...

— Ен калксы, тырмас. Тѳ вокыс паѳ-мѳѳаѳд ужсѳ. Пом тѳјан ыжѳалѳмыѳды.

Мырсысѳлы ѳтдорјѳз медѳѳрја ыжѳа-лан ыпловјас лѳлалѳны. Најѳ пыдын јѳрѳ вѳјыс мортмоз ізас сѳѳ кутчысѳны мѳјан олѳм гыјас костѳ пѳдѳгѳн.

III

Рытја војтвајас шочыѳка шѳопкѳ-ны керка пѳлѳсјасын. Рытја шы-јасѳн чѳлгѳны пышкајјас ѳшѳѳ дорын, у-чны воѳмны.

Тѳнѳ јерѳплан жбырѳдѳ еікт вывѳтѳ. Шунгѳ Сыктывкарѳ сѳз јенежтѳ, мајбыр, оз уе. Шы-чѳдлѳс јѳсѳ еіктыс. Сѳд чутѳн сылѳ лѳз вѳртас дѳрѳ. Јар бѳ лом-чѳ еѳлѳ-

мад, журыд кыпаммө вылөжык та бөрын; став вынжөрөн нещыпсе, долыда кутчисе уж вылө мырмые комі мортлөн.

Ыбсајса вөр пөвсаең еибдчө рыт рөмые еіктө. Ежва кыржылын сулалые, вичколые крестјасө шырзөма выль нога олөмлөн төвнырыс. Крест пыдди би кывжөн нулөны сынөдсө гөрд плајас.

Гөрд пелөсө тырыс чукөртчөма јөзыс. Собраннө муно, сорытөны шабди көзөм паскөдөм жылые.

— Јортјас, мијан позө паскөдны шабди көзөмтө. Шор сајад зев бура кајас, ежасө-кө бергөдам. Государствоыс мијанлы отсалө машинајасөн, зилө бурмөдны мијанлые олөмс. Мијан колө жө воча отсавны. Көзөм тулыснас 9 гектар шабди да еетам ставсө фабрик-заводјасө, — еөлөмсаеңыс висталис коллективса шлен.

Јуралые горөдс:

— Миш гөтыр көсјө виставны!

— Бабајас, ми пыр наргам еітеч абу-төмыс. Вај-жө көзөм таво шабдиө да еетам фабрикјасө. Сен унжык еітеч вөчасны да мијанлы еіктјасө ыстасны.

Шүисны тулысын ежа вылө көзны 9 гектар шабди весалөм көјдысөн да еетны арнас фабрик-заводјасө.

IV.

Асыввыр зарнөн ломтысө, ыргө-нөн ывлаыс банјөм. Тулысын медвоца вөсе лебач өшіңув козжын нуждөбө еылө: пі-і-і, пі-і-і, пі-пі-пі, пі-і-і-і! Көјдыс весаланінсаң таргөм шы еікт паста разалө. Војтвајас езысөн тургөны вевтјас вывсаң.

Мајбыр, тулыс тај пызјө Комі муө.

Л I Ч.

К Ы К М У Ч Е Њ І К

Тажö вöли зев-нын важөн, бөрја војнао-чыс-на. Ог төд-нын кушом всö-а. Сöмын бура-на төда: сижö каднас мијан Петра поп јона вöли оз радејт јеврејаслые јенсö да раввинјассö.

Секі ме вöли том морт-на, ужали заводын елесарын; менам вöли јорт, елесаржö, јевреј Абрам Фрејман. Сыкöд ужалим ми öти пехын, ортчöн.

Завод динас емкык вичко: јеврејаслөн өинагога да приходскöј вичко. Приходскöјас вöли попалö Петра поп. Серт, сесеа гöгрвоныд поçö-нын: öтилаын моз-кö олоны раввин да поп—буртö ен видчыс. Јона вöли најö оз радејтны мöда-мöднысö.

Горнöи воим ми öтчыд Абрамкöд. Абрамыд-и шуö:

— Вај, најöс мöда-мöд вылас уеöдам!

— Кыçи уеöдам?

— Сич-жö-и уеöдам: најöс öтлаöдам-да, мед неуна пачесајтчыштасны...

Зев сöлöм былö воис мијанлы тащöм мöвпы.

Суббöтаö, сенощна бöрын ме адçи Петра попöс да вашнöти сылы:

— Аски ме кöсја мамöлыс нимлун веекöдны-да, он-ö те волы ме ordö неуна пукыштны, нурјасыштны?

Кöсјысис.

Нимкöд лои меным. Котöрти гортö, а Абрамыд раввинкöд сецöм-жö теш вöчöма, кöсјысис-жö-пö локны.

Ми термасны кутим, нöшта-на гöстјасöс корим, нöбим калбасјас, консервјас, сыр да кымынкö сула вина, щöң-и мадера да коңјак запитим. А вöскреенъна рытö-нын пызан былö вољсалим жежыд пызандöра... Ставыс зев бура артмис. Видчысам... Воçжык раввин локтис, кiasис Абрамкöд, ме былö виçöдлис сінкым пырыс да нöжжöник вашкöдö Абрамы:

— Тажö-нö кодi?

А Абрам ыжыд гöлöсөн висталö:

— Тажö менам медбур јортыс! Тöдма-сöј...

Раввин небыда шпынжалöмөн сетис меным кicö, а ачыс суга çорјалö пыранланö. Небыр мысçи сижö вöли вина сула дорын-нын—öтчыдјөн нылыштис румка вина-тö да ыжыд калбасторјөн кутис закусйтны.

Сек костти i гöстјас воисны, локтис щöң-и Петра поп. Пырис вежöсö да паекыда öвтчöмөн пернапасасис.

Раввинтö адçис да чужöм вывөсис вежөсис. Менö чуынас корö:

— Тажö-нö мыç?

Ме быггö сылыс ег кывлы, вочавиçа:

— Пыр төдмöда, баçушко, пыр... Тажö—вистала,—раввин, Марк Соломоныч...

Поныд скöрмыны кутис, вөсиг тиралö.

А сек костт раввиныд Абрамöс топöдöма. Сижö öти минутөн çикöç вежөсис да скöрыс вашкöдö Абрамы:

— Мынö тажö, Абрам Исакыч? Те меным вистав, тажö вöт али вөмöс?

Абрамыд сижö суге: кисталö румка бөрөа румка да небыдiка шуалö:

— Јуöј, Марк Соломоныч, јуöј... Час ме теныд мадера кистышта.

Раввиныд небыс, кутис сојны да јуны. да-и Петра поныд öçöс дорад ез дырсö сулав, буракö сулајасыд вештисны сижöс праведнöј туж вывөсид, локтис пызан дорас, пукөсис раввинлы паныдөн, бөстö раввин нырулыс коңјак сула, кietö аслыс, консерв банка сич-жö бөстö да öти здукөн коңјак стöканти пукылтö вомас. Раввин, Марк Соломоныч, скöрмөмысла парсö куртчис-да, сы моз-жö бөстис Петра поп нырулыс жаритöм утка да быггö вөскода шуис:

— Со-öd кушöм ыжыд мијан јенмыд, Абрам Исакыч, со-öd кушöм сылөн вөсөкыд вöчöмыс. Бөстам суббöтатö—кушöм сижö ыжыд луныс: еновт став уçтö да мöвнав јен јылыс!

Петра поп шмаа шпыңмуні, выјөн мавтыштіс наь, куртчіс сіјөс да шуө меным:

— Збылыс јенмыд өті. Ме чайта-да, Олөкөј Иванөвич, мукөд релігіјасыд ставыс пөрјаслөм.

арөгмуні раввін да скөрыс кутіс візөдны Петра поп вылө.

— Со, Абрам Исакыч, төңгі ме паны-дасі өті рочкөд. Порасө сіјө олөм вылас, міјан-пө сөмын пөрјаслөны да сөм кыскө-ны, а лөвтө лөңөдны оз вермыны; та вөс-на-пө көсја тіјан релігіјаө вуңны.

Петра поп қікөз пузіс, весіг јайторјөн віңдіс, да шуө раввінлы:

— Те-пө мы, господін раввін, ме вы-лө візөдан?

— Бы!—вочавізіс раввін.—Зев-тај ме-ным колө те вылө візөдны!..

Петра поп скөрыс еінкымсө чукыртіс тошөскө скөрыс кутіс наьлавыны кінас да шуө:

— Меным абу зев німкод кывзыны тенсыд лон сөрнөтө да пөрјаслөмтө! Те јуда, Исус Христосөс крест вылө өшөдыс..

Келдіс раввін, парјассө вірөз куртчіс да бара вочавізө:

— Меным мыңнө зев колө тенсыд сө-рөмтө кывзыны!.. Ме тіјанлыс Исус Хри-стостө ег өшөдлы. Вөст-да, колөкө, окас өкөд! Ме небөс ег-на Христос німнад јөзыдлыс чөптјассө ректыв!..

Секі-нүн Петра попыд қікөз пузіс да жызанө кулакнас кучкөмөн горөдіс:

— Те-кө раввін чөрт, медбөрја поп, кутан кавшааны Христос вылө, ме тенсыд жырвомтө јумһанө вөча!.. Со!..

Раввінлөн тащөм кывјасөмд парјіс қі-көз көеміс, кіјасыс кутісны тіравны.

— О, візөдлам—кодным кодөс! Те, куз јуреја жулык, јонасө ен лептас!

Тащөм кывјасыд четчөдісны үлөс вы-лыс Петра попөс: сіјө пызан вомөныс ну-жөдчылөмөн көыштіс нырвомас раввінлы.

Воғжыкөс Марк Соломонөвич чужмө-мысла нарміс, сөсөа чужміс да кватітис пызан вылыс сула—клоп!—попыдлы лыјіс, сөмын сіјө үдітис копыртчыны да суламыс өшің пырыс лебіс.

Колө шуны, Петра поп вөлі јон. Сіјө чабыртіс раввінөс тошкөдыс да кутіс чаш-јыны өтарө-мөдарө. Сөсөа самасісны најө мөда-мөдныслы, үсісны жоғас да тупла-өмөн пондісны пачесајтчыны. Муртса мі најөс торјөдім ваөн киекалөмөн.

Кыкһаныс четчісны; чужөмјасыс гыж-најасөс, еінјас улыс лөзөс, сөкыда лөла-лөны!..

Воғжык очміс Петра поп:

— Аркіреј дінө!—горөдіс сіјө.—Ме пыр жө муна аркіреј дінө!—да үекөдчис өзөсө.

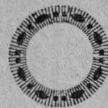
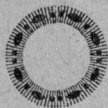
Аскінас раввінөс арестујтисны да пук-өдісны турмаө. Суд бөрын ыстісны мөд-лаө ужавны!..

Сіјө вөлі важөн-нүн, војнаөздыс-на, от-нүн төд кушөм воын, сөмын зев бура тө-да—Петра поп сы бөрын кутіс овны рај-ын моз. Сөтчөз воіс, весіг сылыс рожасө печатајтисны журналын да улас гіжісны:

„Мучөнік поп Петра Зөсімов, јевреј-јасөн нөјтөм“.

Фөрт-і, раввінныд ыстөмінад лөкасө ез ов, сіјөс јенлы ескөјасыс јона кутісны радејтны да мучөнікөн-жө кутісны лыд-дыны.

Роч вылыс лөсөдіс В. П.

Кызі Лі Ші - і лоі партізанон

Китајын оломыс крестаналон генералјас, капиталістјас да помещікјас кінод улын зев сокыд. Сөні өні власт бердас гоміндан партија—буржуазіјалон да помещікјаслон партија. Сіјө партијаыс зев лөсөлө ставмыввса капиталістјаскөд, пөдтө бір пын робочөјјаслыс да крестаналыс кыпөдчөмсө. Китајын коммунист партија чуксалө робочөјјасөс да крестанаөс кыпөдчыны вөча китајаса буржуазіјаыслы дај ставмыввса капиталістјаслы. Китајса коммунист партија чүждөдөмөн, робочөј классе веекөдлөмөн крестаналыс пыр өтарө унжык лөктөны гөрд дөрапас үлө, отсалөны робочөј класслы кыпөдны револютсия, котыртчалонни коммунистјасөн веекөдлан партизанскөј отрадјасө. Тајө очеркас өтө сөчөм гөл крестанын жылыс і гижөма. Очеркөсө гижөма китајеч. Комі былө вужөдөма роч кыв выдыс.

(Лы јортлөн очерк)

Лы Ші - і оз вермы унмовсынысө. Лы-јасыс јонкјоны сылөн му вылын ужалөмыс.

Аслас сөмјасыскөд, сөзімдас арөса мамсө гортас колтөг, Лы Ші - і кык вежон-нын ужалө — вөсалө јогыс ріслыс быд ізас, дөчөрітө.

Ріслөн веж ізасыс былө кыпөдөма јурсө ріс мујас тупкөм ва вывті. Нөмкөд сөдлөмыслы бура быдысө ріс былө вічөдігөн. Сіјө оз вөлі мөвпов кад жывыды — шондө петөмсаы да рыт сөрөч ужалө.

Сөкыд өні овны му вылын на-код јөзыслы. Со, регыд-нын рісыс воас, сөмын вөс-ө ас кіас урожајыс? Жынысө ковмас сөтны помещіклы му көртмалөмыс, нөшта нөлөд јукөнсө — колан вөса көјдысыс мынтысөм былө. Колө сөтны ујкөз төргүтгыс Чжао - Венлы, кодлыс сіјө бөегіс уна сов, шаж да мүкөдтор. Таво колө вылмөдны му былө кык во кежлө договор. Ковмас лөөдны помещіклы өбөд да вајны жарітөм утка. Сөсөа колө мынтыны гыжыслы да сөтны договор сөргө залог. Ковмас мынтыны вөтјас правітелство вічөм былө, војеннөј рөскодјас былө, тујјас лөөдөм былө, соввылө вот, стражыкјасөс вічөм былө, быдторјыс, быдторјыс... помтөм вот. Став вөтсө-ө мыј верман велөдчытөм мортыд төд вылад бөстны?

Ковмас вузавны кык порө, піјаныскөд, ковмас вузавны кушөм-сүрө паскөм, уј-јөзјас мынтөм былө. Мыјнө сөсөа колө овнысө?

Сөкыд мөвпјас оз лөзны уэны. Чөла-дыс лөвтөны унжывысө. Најө пыр шыгөсө. Најө луннас сөбны сөмын өтө чашка ріс, солөн да капустаын сорлалыштөмөн. Онө Цзін-Јулөн нукраөсө мам сөдлөмыс: регыд-і сіјө оз ло, ковмас чөла-сө вузавны, мед сөкө аснысө вердны да колны чөла-сө лөвјаөн. Сіјө шога вічөдө чөла- кујим чужөм былө до мөвпалө: „регыд тіјанкөд лөб торјөдчыны“. Најөс нөбасны, нывкајас зев мічаөсө лөисны.

* * *

Асывнас аслас сөмјасыскөд му былө мунигөн Лылы старшіна шуіс, воіс-пө уездувса медыжыд нащальніксаы пріказ — пыр-жө чукөртны став вөтсө кык вөыс. Травны кутісны кіјасыс Лы Ші - ілөн. Шыгјөн кулөм кутіс өвтчыны сіјө чужөм вөзөдыс куэ кіјаснас. Ставсө, ставсө ковмас вузавны — пазалөм оланісө-і, вөл-пассө-і, зырсө-і, кокансө-і, чајныкөсө-і, вө-егіс чөла-сө... Сөмын сіјө век-на колө ујкөза.

Му вылын оз сөдлөмыс ужавсы. Сізі-жө оз ужавсы ортчөн ужалысөслөн, кодјас

сы код-жө шыгјалоны да еқыда олөны. Неуна мөвпалөм бөрын Лї мөдөдчїс Лї-Сао помещїк дїнө. Сїјө лыддысө учонөјөн. Куш кїдн оз поз мунны тащөм ыжыд морт дїнө. Лї кутїс поре пїсө, көрталїс мешөк пыщкө да нуїс помещїклы. Керка дїнас воїгөн сїјөс сувтөдїс стражнїк. Сїјө мїетөма вїзөдлїс Лї вылө. Лї улөз копїртчылыс да сетїс сылы гөрд бумага пыщкө гартїштөм 5 копер *). Стражнїк ледїс шырны Лїс.

Ошїнувыс Лї Шї-ї адзїс сетчө-жө лөктөм мукөд крестанаөс, щөщ-ї асесы төдсајассө: Ван-Гаөс да Чу-Хунаөс.

Кујимыс улөз копїртчылыс Лї Шї-ї аслас озыр рөднанылы (став Лїыс тајө өктас өтї семја помые вөлөма) да кутїс вїставны асесы көрөмсө: отсавны тона-лөмїнө.

Помещїк щөктїс вајны шщөт нїгајас да најөс вїзөдлөм бөрын нөжжөныкөн шуїс, нїнөмөн-пө ог вермї ме отсовны, ачым-пө зїкөз гөлмї. Сїјө вөлі чајтө, ставыс-пө најө ваясны ужжөсө, а најө бара-на лөктөмаөс корны. Сылы тацнад лөө петны корны. Сїјө дорјө најөс став лөк жөзөыс, рөзбојјасы, коммунистајыс, кодјас көс-

*) Бїргөн фенга $\frac{2}{3}$ ур мында.

јоны налыс ставсө бөгтны. Со, најө став-сыс мыјөн аттөбөлдөны... Вотјас, көт мыј-а, колө мынтыны. Сөмын коммунистјас, да-вөдл пїјаныд, шуөны, оз-пө ков мынтыны воттө да көртымтө.

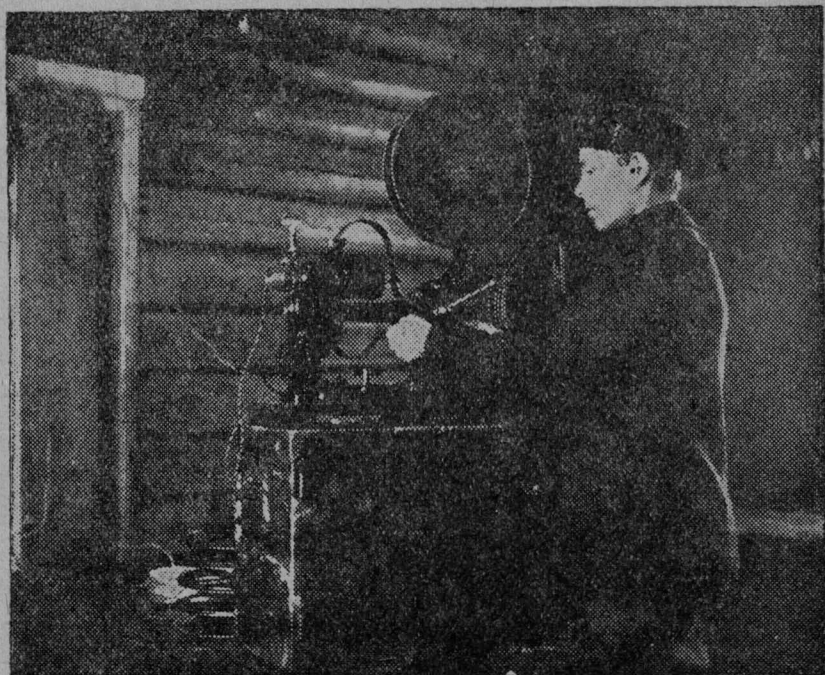
Крестана корөмөн вїзөдөны сы вылө, сөмын помещїк еқыда бергөдчїс да пы-рїс аслас вежөсө. Недыр мысчї стражнїк-јас вөтлїсны крестанаөс өшїнувыс.

* * *

Мунїсны сесаң быдөдн копыра јурјас-өн. Пөрыс Ванг шөпкөдө аслыс, кад-нїн-пө крестаналы, кыпөдчыны.

Луннас Лу-хунаң өрдө лөктїс Кантон-саң сылөн пїыс—Чен. Сїјө сенї ужалө ткатскөј фабрїкын, а өнї забастовка вөс-на ужтөг колөма. Сїктын сїјөс шуөны коммунистөн. Быдөднлы вөлі окота кыв-зыштны, мыј сїјө вїсталас коммунистјас јывөыд. Помещїклөн кывјасыс пидөз на-лы пукөїсны јураныс: гашкө крестанаөд-лы вермасны отсавны коммунистјас...

Рытнас крестана чүкөртчїсны медык-ыд керкаас—предокјас вїчкоын, да Чен налы вїсталїс, коммунистјас-пө вермасө-ны сы вөсна, мед еөкө став муыс, став

лавкажасы да фабрикажасы вәлисны ужалыс вәйтүр кыпн. Коммунистжасы вермасәны озыржаслы, генералжасы да помещикжасы паныд. Колә вәчны сәжә, кыңи вәчны-и ылыса Вәйвә муын. Сәни рәбәчәжасы да крәстана асныс вәскәдләны оләмнас. Кык во сәжын коммунистжасы Кантоннын көсәисны сәжә вәчны, сәмын најәс пазәдәсны. Опи бара быдлаын кыпәдчәны крәстана. Најә сәтәны уәжәзә көсәйәмжасы, вәт нәгажасы, шәктәны озыржасәс бәр сәтәвны грабәтәмтәрсә да сүдәтәны сәкәр нащәлнәкжасысә да помещикжасысә. Нәлы колә кыпәдчәны, мырәдәны әружәсә стражнәкжасысы да ләбәдәны асәыныс вәласт.

Пәрыс Ванглән сәнжасысә әзәисны вәл бәйн. Сәжә пәр ескәмән кәпрәдләсә жүрнас, сәсәсә бәрвылас шуис: „Тәм Чән вәстәлә пәрыс мәрт-мәз. Сылән вәстәләмыс вәскыд. Мә ставән мунам коммунистжасы бәрсә.

Чән вәстәләс, нәылын-пә сулалә Мао-Цә-тунлән—гәрдә партизанжасы збәж вәждәлән авәнгәрдыс. Вәйнас мунисны отрад динә Чән, Ванг, Лә Шә-и да нәшта кык бәржәм мәрт. Мәд вәйнас сәкәтәс кыпәдчәс. Помещиксә вәйсны, стражнәкжасысы

әружәсә мырәдәсны, старшинасә да чәновнәкжасысә арәстүтәисны да игнәлисны прәдокжасы вәчкә. Сәмын тәргүжәтәс удәтәс пәшжәны.

Лә Шә-и вәскәдләсә помещик да тәргүжәтәс жытнәкжасысә запәс жүкләмән. Чән сәталәс став документжасысә, уәжәзә көсәйәсәмжасы да вәт пәржәм мәгыс ләбәдәм став офәтсәиәлнәжә нәгажасысә. Сәкәтын бытәтә прәчнәк ләи. Быдлаын тыдәләны крәстанәлән нәмкәдәсән чужәмжасы да сәжәс гәрдә кәртәджасы партизанжасылән.

Күжәм лун мысәти прәвәтәлствәлән зән дивәиә кутәс бәмбәндәружәтнә сәкәтжасы. Мәдвәзә бәмбәнас вәлә вәйәма Лә Шә-и лыс став сәмжасы да пазәдәма кәркәсә. Мәдвәзә отраджасысә прәвәтәлствәсә вәжсәкәлән кутәисны матысчәны сәкәт бәрдә. Партизанжасылән штаб шуис бәрынтчәны. Ләжәйәг тыржә партизанжасылән отрад кәмәс сәкәтәсә. Нәкәд шәцә мунисны, Ванг вәскәдләм улын, мыжәкә-мында крәстана. Нә пыщкын вәлә шәцә Чән, сәжә-жә Лә Шә-и, кәдә сәтәс кык кәчтәвны озыржаслы крәстанәләсә оланәнжасысә пазәдәләмыс да нарәчәтәмыс.

Кызы артмө „Ордым“

Очерк Изжур Иванлөн.

Сыктывгар. Вадорвыв улч. 38-öd № керка. Коми ныга лезанин. Коми газет-жаслөн да журналжаслөн редакцияжас. Тажо керкаас вöчöны: „Лугыд туж“, „Коми Колхозчык“, „Коми Комсомол“, „Ордым“, „Лезин Тужöд“, „Культура Фронт“*).

Гојасöн тöлыге коми му пелöсјассан воö татчö быдсама гижöдыс. Öдвa-кö ем кушöмкö коми еікт, кысан еекöн оз во гижöд еіктса олöм јылыс. Сени — сјјö вöчöны, мöдлаын — мöдтор, көні лока ужалöны, көні — омöла. Гижöны пöрыс і том, нывбаба і мужчина.

Кышалö јöзлөн культура. дугдöны быдсама нинöмабуö ескыны: шыбытöны бокö јенмöс, чöртöс, „тöдысöс“. Некор нинöмабујаслы ескыны, колö выль олöм вöчны.

— Ог вермы воçд пöрјöдлыны јöзöс. Кута щöц ужавлывлö выль олöм стрöитан ужын. Щöкта јöзöдны тажöс газет пыр — гижöны попјас газетјасö.

Јона содö „Ордым“ журналö гижыс-жаслөн лыдыс. Печатајтчылöм гижны бостымыс лыд вылын 96 морт.

*) „Культура Фронт“ — выль журнал, кутас петны „Коми Просвещенец“ журнал пыдöі. Медвоçча номерыс петö мај тöлыс помö. Петны кутас быд тöлысö öтчын.

96 морт художествоа литератураöн гижыс.

300-400 морт газетјасö гижысјас — селкорјас, рабкорјас. Навыс петöны выль коми гижысјас.

Оз öмöј селкорјассан петны Спіра Прокöјас, Василь Јогорјас, Мітрук Јакјас, Вас Мітјас, Попов Педјас да уна-уна мукöд?

Октябр вöчис позанаöн коми јöзлы СССР-са став ужалыс војтыркöд öтвылыс вöчны выль олöм — социализм, петны важ пемыд, һајт олöмыс, озыр јöз нарвöтöм улыс.

Октябр вöчис позанаöн кыпöдны ассынм култура, литература, медым на пыр одјөнжык воны интернaтсиональнöј (ставмыввса) културалаң.

КАПП (коми ассоциация пролетарских писателей) — коми литературалөн бöжалыс-ыс, „Ордым“ журнал — сылөн пых.

„Ордым“ чужö.

Коми ныга лезанин. Ічöвöк жыр. Пукалöны кујимöн-нолөн, „Ордым“ журналлөн редколлегія, лöсöдöны локтан номерлы план.

Редаксіјаын восталёны селькорјаслыг воём піёмёјас

— Лезны гóран-кóзан кампанёно јылыг гижóдјас, пасјыны шóц печат лун — вёгалó Жугыл, „Ордым“—ын редактор. — Сетны серпасјас гóрйг-кóзйг кезлó лóсóдчóм јылыг.

Пусчужóм кага моз танй назóнк тыдовтчó чужóмыс „Ордым“—лөн. Пусчужóм кагаон моз-жó лó вóдйчыны сйон, мэм петас выл номер.

„Выл воём гижóдјас“ папкаыс петалóны гйжысаслөн кывбурјас, вёстјас, очеркјас, серпасјас.

Видлавсёны. Лóсóдавсёны. Шогманајас мунóны типографйа, цинкографйа.

Танй чужó „ОРДЫМ“.

Тйпографйаын.

Уна гижóд петó тйпографйаыс: нйгајас, газетјас, журналјас.

120 рабочóй ужалóны сенй: наборщйкјас, печатныкјас, переплотчыкјас.

8 печатайтчан машйна кык вйчó сувтóмөн грывакрылóны печатнóй залын.

Отйк йчóтйк машйна да 10 морт ужалысны тйпографйаын револутсйао.

Онй петóны уна лйстбока нйгајас, кујй журнал, кујй газет. Најó кыпóдóны јóзлыс тóдóмлун, вóчóны на вылó пунктóм мојас.

Посвйдик јашщйкјасыс наборщйкјас óктóны свйеч шыпасјас. Со дас јашщйкó разóдóма со дас пóлóс шыпас да пас. Быд паслөн, шыпаслөн аслас јашщйк.

Шыпас—шыпас дйнó, пас—пас дйнó пунктóлóмөн чужóрмó набор. „Ордым“ журналыс кык-кујй лйстбок óктас наборщйк лунтырөн.

(Абуóс-на мйжан морт сертй кујй-пóлмында óктыс машйнајас. Во-мóд мысчй сóмын-на лóсны.)

Óктóм наборыс лóсóдсó лйстбокјасó—

Наборщйк набйрајтó

дасвіт сурс „Ордым“ вермасны печататны тајо кбѣжамыс машінаыс быдлун.

Печатајтѣм гѣжѣда гырыс лѣстјас тасаң мунѣны переплотнѣј цехѣ.

Сені бара аслыс пѣлѣс машінајас: вурсан, вундалан да с. в.

Гырыс газет код лѣстјас медвојдѣр кусналѣны—пѣртѣны журналѣ. Корка пуктѣм бѣрын сѣјѣс вурѣны машінаѣн.

Машіна ачыс рѣѣдѣ, вурьштѣ сутугаѣн, кусыңтѣ да орѣдѣ сутугасѣ. Колѣ

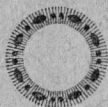
сѣмын сесеа дор гѣгѣрјасѣ щѣщѣдынтны—пѣѣдѣ лыдѣыны сѣтны.

Татыс пѣтѣ-нѣн „Ордым“ да мунѣ нѣшта вылѣ. Сесеаң мѣдѣдѣе лыдѣысјаслы.

Быд кык вежон мыст тѣпографіјас разалѣ сурс да кык еѣ „Ордым“ комі му насталаѣ: Сыктылѣ, Ежваѣ, Печераѣ, Удѣраѣ, Вісерѣ—быдлаѣ.

Сѣмын-на 1200.

Воѣдны тавѣ 3000-ѣѣ—пуктѣма мѣјан мѣг.

Комі художествоа література пыр тышкасны націонал-шовінізмкөд.

ВКП(б) Областувса Комітетлыс да Областувса Контрольнөй Коміссіјалыс өтүв-ја пленумсө збылыс поңо шуны історі-ческөй событтөөн, ыжыд торјөн. Пленум чукөртчыліс таво март 15 лунө. Ужаліс сөмын кык лун. I тајө кык луннас вөчіс зев ғырыс решеңнөјас.

Пленум вөчіс історіческөй решеңнө „Націонал-шовінізмкөд тыш-касөм жылыс“ доклад куңа. Быд комі гіжыс, быд лыддыс төдө тајө решеңнөсө.

Колө жуавны, а гөгөрвоіс-ө комі гөл да шөркөддем крестанін, комі вөрлеңыс, комі робочөй коланлунсө став выннымыс тышкасны комі націонал-шовінізмкөд? Колө вескыда шуны: ез-на пра-мөја төдманыс тајө решеңнө-јасөн.

А гөгөрвоісны-ө комі гіжысјас локлун-сө, став нежсө націонал-шовінізмлыс? Гөгөрвоісны-ө, мыј націонал-шовінізм Ленин велөдөмлы паныдатор, мыј наці-онал-шовінізм буржуазіјалөн велөдөм, кулакјаслыс коклабөрјасө талалөм? Колө сің-жө вескыда шуны, наці-онал шовінізмсө перө-штыкјас вылө комі гіжысјас ез-на боетны.

Націонал шовінізмкөд тышкасөм да сіјөс бырөдөм абу мог сөмын комі област-увса парторганізаціјалөн. Націонал-шовінізмкөд колө тышкасны бы-

дөнлы, коді кокасө социализм стрөітөм вөсна, коді сулалө про-летаріат диктатура платформа вылын, коді олөмө пөртө Ленин-лыс шуөмсө.

Пролетаріат нога гіжысјаслөн комі ассоціаціја (КАПП) аслас ымнас-ын вө-талө, кушөм ідејнөй подвылын колө су-лавны быд КАПП-са шленлы.

КАПП-са быд шленлы колө чорыда тышкасны націонал-шовінізма мөвпјаса ужјасөн. Комі гіжысјаслы оз поң сулавны бокын націонал-шовінізмкөд тышкасөмын. Коді сулалө бокын, коді мірітчө тајө лекторјөн, сіјө отсасө націонал-шовінізм-лы, отсасө комі кулаклы, ставлы, кодјас зилөны падмөдны социализма овмөс течөм. Сің-жө некушөм мірітчөм націонал-шви-нізмкөд мед ез вөв. Націонал-шви-нізмкөд тышкасөм да сіјөс бырө-дөм — КАПП-лөн экзамен. Комі художествоа кыб пыр КАПП-са шленјас-лы, комі том гіжысјаслы колө доказітны, мыј најө збылыс сулалөны пролетаріат диктатура платформа вылын.

Комі художествоа література пыр кол-лө өнісаң жө заводітны нуөдны паскыд разјаснытелнөй уж комі ужалыс јөз пөвсын націонал-шовінізм жылыс да сіјөс бы-рөдөм жылыс. Та могыс КАПП-лөн, ыіөті том гіжысөлөн ынөм-на абу вөчөма.

Быттыкко некушом национал-шовинизм абу, кинимкко тышкасны. Тажо лоо примиренчество национал-шовинизмкко. Национал-шовинизм жылые киним не шуом, лантот—лоо овтотпсөм (отмыхнуться) тажо ыкыд политика вoppersaн. Колло веекыда шуны, коди оз кесы активнөја тышкасны национал-шовинизмккөд, сийөс бырөдтөз, сийө оз вермы сулавны К А П П -са раджасын. Та жылые быд гыжылы колло чорыда мөвпштылыны да гырые-шыр кучиены художествоа гижөдјас пыр тышкасны национал-шовинизмккөд.

Мыј понда ВКП (б) Коми ОК да ОКК-лөн отувја пленум сөцөм чорыда сувтөдисны вoppersaн национал-шовинизмккөд тышкасөм жылые?

Национал-шовинизма политика, мөвпјас, ужалом кутис торкны социализм стрөитөм Коми областын. Национал-шовинизм кутис веекыда ворсны кулакјаслы да најолы отсаеыјаслы кивыв.

Збылые, вичөдламкө социализм стрөитөмын медеа гырые ужјас вылө: вөрлөзөм вылө, промышленност паяккөдөм вылө, колхозјас стрөитөм вылө.

Вөрлөзөм, быдөн төдө, сетө зев јон отөг Совет государстволы индустриализация өдзөдөм могајас вылө. Мыјда унжык да буржык кер да шпал лоо лөзөма да кылөдөма заводјасөз, Кардорөз—сөмын унжык лоо стрөитөма выл фабрик-заводјас, нжөдөма выл көрттујас, вайөма өктјасө колан машинајас. Коми кулакјас да најолы отсаеыјас пуктисны став вын мед ескө надмөдны коми гөл да шөркөдөм крестанаөс вөрлөзөмые. Национал-шовинизм нога руководство ез зил прамөја кучкыны кулакјас куза. Ез зил котыртыны гөл да шөркөдөма крестанаөс кулакјаслы паныд. Ужалые коми јөзөс ез ло мобилизүтөма вөрлөзан заданнө содтөдөн тыртөм вылө. Вөрлөзөм куза Коми област Войвыв крајкуза лои мед бөжыи.

Промышленност паяккөдөм лои сөмын кывјас вылын. Көкјамыс миллион шайт сјас лои подјөн областувса бјуджетын. Көкјамыс миллион шайтыс национал-шовинизма руководство етис областувса промышленност кыпөдөм да паяккөдөм вылө сөмын ноль прөцент. Нувчим завод, Сыктывкарса вөршилтан завод, типогра-

фија да мукөд предпрјаттөјас тупикынөс. Оз справляйтчыны асланыс ужјасөн. Оз тырмы оборудованнө, оз тырмы квалифицированнөј рабочөјас. Промфинпланјас торкөоны. Венчам вөли Войвыв крајкөд Коми областөс кыпөдөм могые, а вөдөмкө унжык сөмсө вичам учрежденнөјасөс вичөм вылө. Көпөјкајас сөмын уеисны промышленност кыпөдөм вылө. Культура уж кутис чикөз киесны. Сиктјаясын, ни рајонувса, ни даже Сыктывкарса абу прамөјжык кино, огө-нын шуө театр. Библиотекајас некытчө шогмытөма ужалөны. Школајас век-на важногыс вөдөдөннө том јөзөс, чөладөс. Коми ужалые јөзөс социализм стрөитөм вылө кыпөдөм могыс лои, веекыда шуны, увтыртөм, даже бура культура ужөн обөлужиттөм.

Колхозјас течөмын тыдовтчис сичжө зев уна нелучкыас, контрөволюция нога кусыијас. Шөркөдөм крестанаөс—робөчөј классые сојузыккө лои өбөдөтөма. Кулак вылө политикасө откымынлаын лои бергөдөма сичжө і шөркөдөм крестана вылө. А тажо ставыс лои сы понда, мыј масса пыщкын ужалөмсө лои вөжөма административнөј, чиновник нога ужалөмөн.

Национал-шовинистјас зев јона сулалисны „вообщө“ коми јөз понда. Коми јөз мукөд нацјаяс дорые вөлины најолы вылынжык. Коми јөзөс „вообщө“ дорјисны. Вөчисны сичи, кычи гижөма өти коми ыланкывын: „Гажажык коми јөз олөј...“ Коми јөз жылые „вообщө“ уна гижөма і коми гижыејаслөн. Сы жылые мөд здуц нөшта сорытам.

„Мед „коми јөз гажажыка оласны“ оз ков коми јөзөс СССР-са ужалые јөзкөд өтшөц кыскыны социализм течөм вылө. Кинимла сымда вөрсө лөзны, кыпөдны Областувса промышленност, течны выл культура. Лучше кутам помөз дорјыны асыным права, кычи автономјалые. Огө пырөј Войвыв крајө. Огө најолые кывзөј. А кутам зилны мыјда позө сее кыскыны сөм да мукөд еикаса отсөг. Чик напраснө котырты батрајасөс да гөл крестанаөс.

Оз ков өбөдөтны кулакјасөс“.

Ташөм мөвпјас вөлины национал-шовинистјаслөн і мукөд јурјасын өнөз-на колисны. Четр, национал-шовинистјаслөн резолүтсјаясын зев шылыда, быттыккө болшевик ногөн вөли гижөма классөвөј борба жылые, вөрлөзөмсө өдзөдөм жылые,

батракјасо да беднакјасо котыртөм жылы да с. в. Алылуја уна вөлі гижөма! А делө вылас национал-шовинизм вајис зев уна локтор, коді өні луны-луно воеө быд комі ужалылы.

Национал-шовинизма политика, мөви да ужалөм сувтис социализм стритөмлы туј вомөн, кутис тујсө тупкыны.

Национал шовинизм мытчөдчис, кыңи комі кулакјаслөн идеология. Сөрт, жортјас: Којушев, Шахов, Попов да мукөд сознательнөја ез көсјыны лоны кулакјаслы отсасыөсөн, но объективнөја најө отсалыны зугны социализм течөм, отсасыны кулакјаслы.

Уна во национал-шовинизма политика чебаөсис мича резолюцияјас сайын. Уна во сийөс ез вермыны комі ужалыс жөз-гө-гөрвоны, аңыны да прамөја сийө мистөм рөжа куа кучкыны.

Војвы крајса большевик ног руководство отсалис комі парторганизациялы кыкыны ердвылө национал-шовинизма политикасө, мөвсө. ВКП (б)-са Војвы крајса Контрольнөј Комиссия индис комі парторганизациялы, комі став ужалыс жөзлы тујсө, кыңи тышкакыны да бырөдны национал-шовинизма ужјас да мөвијас.

Медбур средствои национал-шовинизмкөд да сийөс чикөз бырөдөмын лөб: Став вынымөс пуктыны социализм нога олөм течөм вылө. Одчөдны социализм стрөитөм, бырөдны капитализм элементјас — медыжыд, боевөј мөг комі быд ужалыелөн, сиз-жө и комі гыкыелөн.

Вөрлөзөм пеккөдөм, промышленност кыпөдөм, колхозјас жөмөдөм, культура кыптөм — вот медгырыч-участокјас социализм стрөитан фронт вылын.

И медыжыд, главнөј торјыс, код гөгөр колө жітны мукөд ужјас — лөб вөрлөзөм.

Комі гижыөјас КАПП II-d конферентсия вылын (1929-d во)

Тажо гырые ужжас позас нуодны бура сомын сек, кор лоо тоныда котыртёма батракжасо да гол крестанаос. Кор шоркоддем крестана гол крестанакод отув сувтасы кулакжасы паныд. Сомын жоо классовој тыш ныр позо дорны социализм нога овмос.

Комі гіжыелы, ставлы, коджас збылые сулалоны КАПП платформа вылын, сіз-жо колө бое-

вој ногон перестроитчыны і сувтны социализм строитыејас медвозга раджасо.

Комі художествоа літатура ныр котырта гол да шоркоддема крестанаос кулакжасы паныд, социализма овмос строитом одзодом выло.

Міча комі художествоа кывыры чорыда заводітам тынжасы национал-шовінізмкод да бырөдам сіјос.

Јумор листбок

— Нелучка-жэ тајэ мортскөд чіе-
вігігад вөчны!
— Мы-нө? Вөтлісны уж вывесе.
— Ез. Колісны уж вылас.

— Мы-нө те талун лунтыр-на мысан?
— Печас көсја вөчны. Сіјөс-нө тај
сөстөм кіясөн колө вөчны-да.

ЈЕВРОПАЫН.

— Мы-нө селкорјас гіжөд ерөі колө
вөчны?
— Став бјурократјасө јуреі панысө
малыштны.

— Кодјасө - нын-нө кутін, господін
өфітсер?
— Раборјасө. Он-кө-өд сіз вөч—најө
мыј јылыс оз гіжны-да.

ЧЕЛДЫЛЫ

ЛЫСЫЛАНУЖАС

Выл Паш.

Т р а к т о р в ö р ы н

Гажа вöрын
Мунö гы,
Јагјас шöрын
Кылö шы.

Јона мургö
Тöдчö вын:
Трактор жургö—
Пыщкыс пым.

Тујыс веекыд.
Бытö бор.

Сылы веескод
Гöкыдтор.

Трактор кыскö
Кыкес кер...
Гора бакес
Бытö скөр.

Чолöм сылы
Ыстö вөр...
Шувгö, сылö
Парма шөр.

Вöрын кылö
Мургöм јон.
Трактор вылын
Уждөн зон.

Оз шу кывсö
Унапöv:
Сылыс кывзö
Уклад вöv.

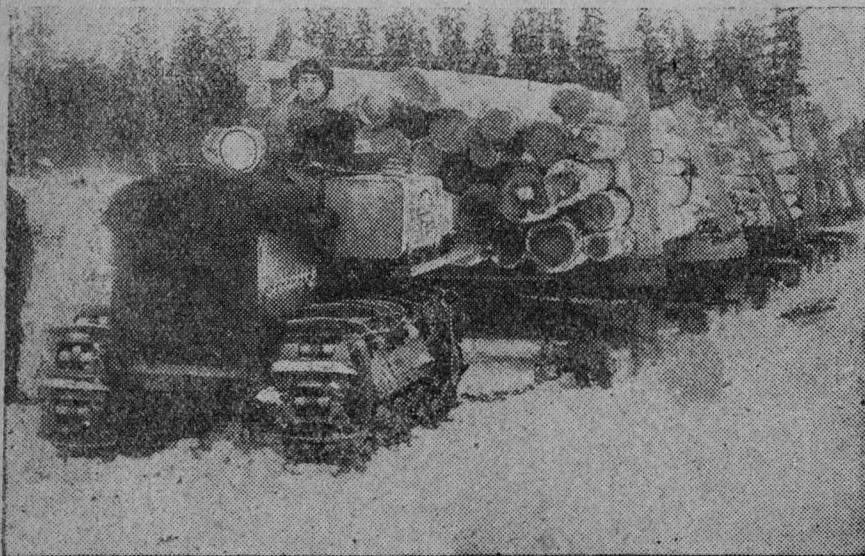
Вöрыс увгö,
Шувгö кöж.
Трактор жургö
Суткi чöж.

доддö тече
Оз тöд муз;
додјас ректыс
дыр оз уз.

Ужыс полöм
Абу тан:
Тыртны колö
Сетöм план.

Трактор, жургы,
Жургы—сыв...
Гора мургы,
Ылöз кыв.

Веж те çикöз
Војму бан.
Лок щöщ сиктö—
Колан тан.

Тани оло карса бригада! Пырим керкаас. Отар-модар етен бокас нар, шөрөдывет-лан-ин, пач да ыжыд пызан. Вөвјасөс шөйтчөдыштөм бөрын модим Сорд жолө. Сени тујыс воан дорыс гажтөм, ставыс козја вөр. Ноль версттө регыд рөттим.

Воим Сорд-жолө. Сени кык барак орт-чөн һужвиздны, бокас зев куз стаја обоз-са вөвјаслы.

— Коди грузө тани примитө?

— Естөн удоржыкас.

Грузјас сдајтөм бөрын кајим воzza ба-ракјасас учы. Лежалим вөвјасөс да пы-рим учы. Первој пыран-да ичөтик жыр. Виçдлi вескыдвылас, өзөс вевдорас ро-чөн гижөма „Красный уголок“ Вескыда бара өзөс, југјалө роч гижөд—„Сушиль-ня“. Пырим оланинас, сени шыд-да рок нуө, ужын гөтөвитөны. Отар-модар етен кузасы лар. Ставыс-һын вөліны баракы-нөс, коди шыд пуө, коди кујлө, коди вур-

өө, коди лыддысө, ставыс серамбанөн ужалөны. Пөртчыси-да петі краснөј уго-локө. Сени кујимөн гөтөвитөны тарыт кеж-лө етенө өшөдан гажет. Пукөисны сојны бытгө коммунаын. Сојөм бөрын петисны гөрд пелөсө, дај муқөд баракјасыс воа-лисны.

Сујөө јөзыс гажет динө, быдөнлы око-та виçдлыны.

Коди оз төр лыддыеныс—шашкиөн ворсөны. Регыд мыкө кутисны шумит-ны.

— Гажетө менө гижөмны, кодлы меөз мог мыј көч вөча—броткө вом улас, ныв.

— Вазө јөктыштам!

Паскөдiс лечыд гөлөссө гудөк, сiзи-и еблөмыд четчалө. Уна гоз сувтисны јөк-тыны. Војшөрөз кымын олисны, шашкиа-еисны, лыддыеисны, јөктисны, варовитисны өта-мөдкөд.

Иш. № 6

Ответственный редактор Н. П. Попов.

Члены редколлегии } И. И. Оботуров.
В. А. Савин.

24608

НЖ Комм
| - |